

UNA DIAGNOSI DE LES ENTITATS SOCIALS DE SABADELL

SITUACIÓ I HORITZÓ

FBC: Secció de Persones i Comunitat
realitzat per Pau Verdú i Blas.

FUNDACIÓ
BOSCH I CARDELLACH

@ d'aquesta publicació: Fundació Bosch i Cardellach

Sabadell, juliol 2023

Dipòsit Legal: B14920-2023

ISBN:

Text de l'Estudi: Pau Verdú i Blas

Amb el patrocini de:

NOVA VALLMY, S.L.

COMERCIAL LANERA S.L.

□ ÍNDEX

7	PRÒLEG: Un apunt de fa 50 anys
9	OBJECTIUS i METODOLOGIA
11	INTRODUCCIÓ: Sabadell i el tercer sector
15	ENTITATS DEL TERCER sector
15	Principals entitats
15	Atendis
19	AVAN
22	Càritas
26	CIPO
29	Creu Roja
32	Fundació Main
34	Plataforma Vàlua
38	Conclusions sobre la situació econòmica del tercer sector a Sabadell el 2021
39	Conclusions de la Taula 7
39	Entitats assistencials
40	Entitats generalistes3
41	Afectació per la Covid-19
42	Resum conclusiu de la situació del tercer sector a Sabadell
43	L'AJUNTAMENT com a proveïdor de béns i serveis socials
43	El Pla Estratègic d'Acció Social
43	Valoració de la situació pel consistori
46	Evolució del finançament municipal
51	RELACIONS ENTRE ELS SECTORS social i públic
51	Subvencions municipals
53	El paper d'altres administracions
55	NOUS CAMPS D'INTERVENCIÓ SOCIAL
55	Habitatge públic
57	Integració i ajuda a la marginalitat
58	Patrocini i mecenatge
61	CONCLUSIONS

PRÒLEG: Un apunt de fa 50 anys

La dècada de 1960-70 va sorgir un conjunt d'iniciatives socials a Sabadell que han marcat la ciutat fins avui en dia. Van ser un conjunt d'actuacions socials que arribaven tard a Espanya respecte a la resta d'Europa. Era una Espanya encara sota l'opressió de la dictadura.

Fou en aquesta època que es donaren simultàniament diverses eclosions tals com el primer estudi sobre les necessitats socials de Sabadell per Rogeli Duocastella; les primeres assistents socials als barris, finançades per Càritas i formades a l'escola d'assistents socials; les primeres escoles construïdes pel Patronat social de la indústria de Sabadell, les primeres des de la Segona República, acompanyades de centres parroquials als barris; la creació de l'"Associació Pro Disminuïts Psíquics" per atendre i dignificar la vida d'un col·lectiu de persones que en aquella època quedaven recloses a les cases; diverses accions socials de l'Església als barris; la creació de la primera immobiliària de caire social al municipi: el Patronat Municipal de l'habitatge, que a mitjans dels seixanta esdevindria societat anònima i passarà a dir-se VIMUSA, i les primeres promocions d'habitatge social per part de grans empreses, com Marcet o Garcia-Planas, i del Gremi de

Fabricants en nom de les menors, així com actuacions de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, més adreçades a la classe mitjana. També la creació d'una immobiliària privada, però amb finalitats socials, com fou VISASA.

Aquest seguit d'accions socials van tenir ressò a la política municipal del moment, durant l'alcaldia d'Antoni Llonch (1960-1965), amb avaluacions de dèficits, les primeres inversions en urbanització de la perifèria del municipi, la creació de la residència sociosanitària Albada i les demandes a l'Estat dels primers polígons (el d'Arraona i el d'Espronceda).

Aquesta mobilització de la societat i la seva traducció en accions públiques ens serveix de precedent a valorar positivament, i ens atorguen un context en el moment present de redacció d'aquest estudi, dins la visió que els nous problemes socials han de ser enfocats amb una perspectiva integradora, que uneixi protagonisme social i compromís públic.

OBJECTIUS I METODOLOGIA¹

El principal objectiu del present treball, impulsat per la Fundació Bosch i Cardellach, és crear un retrat del tercer sector social al municipi de Sabadell que permeti veure el pes i la rellevància d'aquest sector en l'economia i la societat sabadellenca mitjançant l'anàlisi de la situació d'un grup representatiu d'entitats socials que operen a la ciutat.

El treball també compta amb altres objectius específics. En primer lloc es vol veure la realitat de les diferents associacions i entitats que treballen en el sector social de Sabadell i altres municipis de la comarca del Vallès Occidental, observar les diferències existents entre diferents organismes i les relacions que existeixen entre elles i amb les administracions públiques. També es busca avaluar quines afectacions ha tingut la pandèmia de la Covid-19 sobre les activitats d'aquestes entitats i sobre les persones rebedores dels seus serveis.

En segon lloc es pretén analitzar com l'Ajuntament de Sabadell gestiona aquest sector, quin percentatge del pressupost municipal hi destina, quants empleats públics hi treballen, com treballen amb la resta d'ens del sector, etc. Aquesta anàlisi anirà acompanyada d'una comparativa amb la gestió d'aquest sector per part de l'Ajuntament de Terrassa i altres municipis catalans.

Finalment, el treball busca reunir les diferents propostes plantejades per les diverses entitats del tercer sector referents a la millora de la situació actual i al reforçament de les relacions internes i amb les administracions públiques (especialment amb l'Ajuntament).

La metodologia emprada pel present informe compta amb una revisió dels documents pertinents referents al tercer sector social sabadellenc, juntament amb altres documents i informes relatius a la comarca del Vallès Occidental i altres municipis catalans, per establir-hi comparacions.

També s'han analitzat les dades disponibles respecte al tercer sector social per poder acompanyar el retrat qualitatiu amb alguns indicadors quantitatius que permetin crear una imatge més comprensiva de les dimensions socials i econòmiques d'aquest sector sobre la societat sabadellenca.

A més, s'han realitzat un seguit d'entrevistes amb una mostra rellevant de les principals entitats que conformen aquest sector per entendre amb les seves pròpies paraules les realitats que viuen i les seves perspectives, així com els seus objectius de futur i les seves preocupacions. Aquestes entitats són: Atendis, AVAN, Càritas Interparroquial, CIPO, Creu Roja Sabadell i Fundació Main. A més, també es tindrà en compte la plataforma Vàlua, on hi ha representades la majoria de les entitats socials de la ciutat així com l'Ajuntament de Sabadell.

¹ Volem donar un especial agraïment a Martí Biarnès Oriols i Jordi Lozano Figuerola, que van participar en els primers estadis de la redacció del document.

INTRODUCCIÓ: Sabadell i el tercer sector

La ciutat de Sabadell té, actualment, més de 216.000 habitants dels quals quasi una desena part (20.934)² van ser atesos per alguna entitat del tercer sector durant l'any 2017, algunes fonts eleven la dada fins a les 56.486³ persones ateses el 2021 i la pandèmia va impactar profundament en aquesta xifra. La feina d'aquest sector afecta la vida d'una part molt important dels ciutadans i és rellevant inclús per als qui, malgrat no ser-ne usuaris, se'n veuen beneficiats dels seus serveis de manera indirecta.

Així doncs, l'existència d'aquest teixit social genera una externalitat positiva a la ciutat i els serveis que ofereix són essencials i necessaris per al seu bon funcionament. El seu pes en l'economia també és molt rellevant. El sector social dona feina a més de 1.050 persones⁴ i més de 1.700 voluntaris.⁵ Només les cinc entitats amb major pes tenen un pressupost conjunt de 16.078.296,68 €, que sumats als

més de 21 milions d'euros que l'Ajuntament de Sabadell destina al Departament d'Acció Social ens dona una suma de més de 37 milions, això sense comptar la resta d'entitats que formen Vàlua.

Entre els principals factors de privació material i exclusió, el que més destaca és l'habitatge. El nombre de persones que viuen en habitatges de lloguer està en augment, especialment entre els col·lectius vulnerables com les persones extracomunitàries d'origen migrant i les famílies monoparentals.

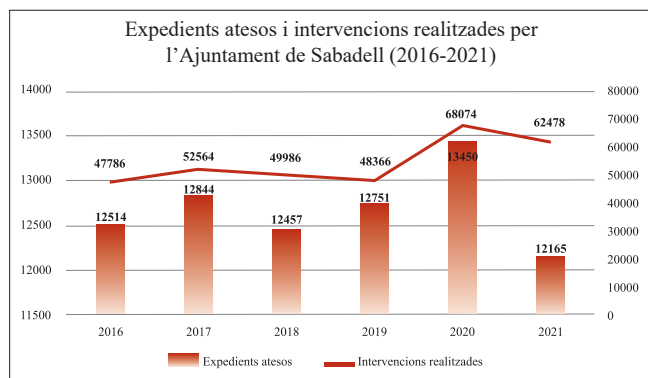
També preocupa el fenomen de la precarietat laboral, que ha augmentat els últims anys, provocant que cada cop un major nombre de població ocupada estigui en risc de pobresa, agreujat pel caràcter temporal de la majoria de contractacions. El risc i la privació s'accentuen quan les persones no tenen una xarxa de suport familiar o comunitària, és per això essencial el paper de les entitats del tercer sector per reforçar aquestes xarxes de cures.

² BRUNET I MAURI, J.; LARROSA, M.; MASIP, J. (dissabte 5 i diumenge 6 de juny de 2021). "El 'mercat' dels serveis socials a Sabadell", *Diari de Sabadell*, situa aquesta xifra en 20.934 per a l'any 2017.

³ VÀLUA (2022). *Avançament de la memòria de 2021* ho xifra en 56.486 persones. Cal ser prudents, però, amb aquesta xifra, doncs suma tots els usuaris atesos per cada entitat de manera individual. Això provoca que si a un usuari l'atén més d'una entitat (cosa que no és infreqüent) se'l compti més d'un cop. Nogensmenys, aquesta xifra només té en compte els usuaris d'àmbits de "Lluita contra la pobresa" i "Col·lectius vulnerables" per part de la Creu Roja, mancant-ne la resta, que no se'ls té en compte en aquesta xifra.

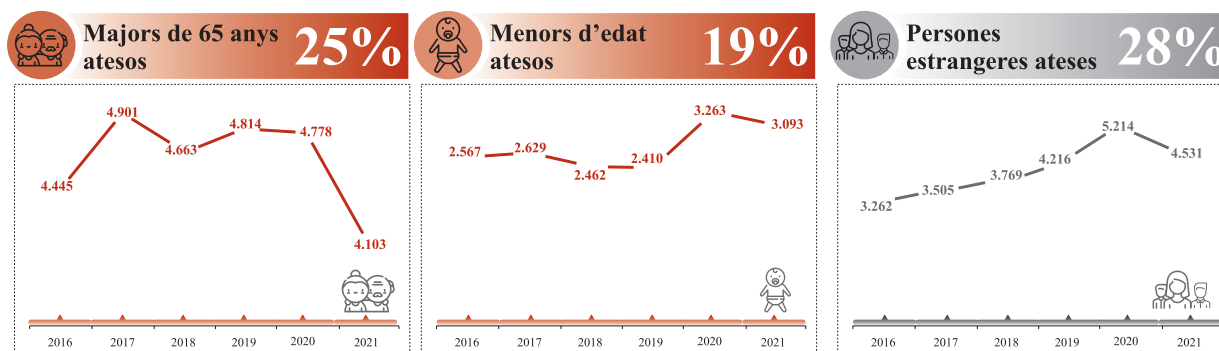
⁴ Xifra calculada a partir de VÀLUA (2022) i LARROSA PADRÓ, M. (2019). *Sabadell, ciutat fletxada. Una mirada en favor d'un nou municipalisme*, p. 143, i que per tant inclou els treballadors de l'Ajuntament i els de les entitats.

⁵ VÀLUA (2022).

Gràfic 1. Expedients atesos i intervencions realitzades pels serveis socials a Sabadell (2016-2021). Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'ÀREA Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2022). Informe de tendència social 2021.

El 2020 es reverteix la tendència a la baixa de nous expedients oberts pels serveis socials del municipi que havien minvat respecte als nivells del 2016, però tornen a baixar considerablement el 2021. D'altra banda, es manté la tendència a l'alça d'intervencions per persones ateses, que passa de tres a quatre. Aquesta tendència mostra una cronicitat de les persones que entren al sistema, a les quals els costa més de sortir. El 30% de les persones assistides el 2021 portaven entre cinc i deu anys al sistema i el 27% més de deu. Les intervencions totals també han augmentat significativament de les 48.366 el 2019 a les 67.966 per al 2020 i que només s'han reduït fins als 62.478 per al 2021, tot i el descens important en els expedients atesos respecte al pic de la pandèmia.

Gràfic 2. Intervencions als col·lectius més presents (2016-2021). Font: Extret d'ÀREA Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2022). Informe de tendència social 2021.

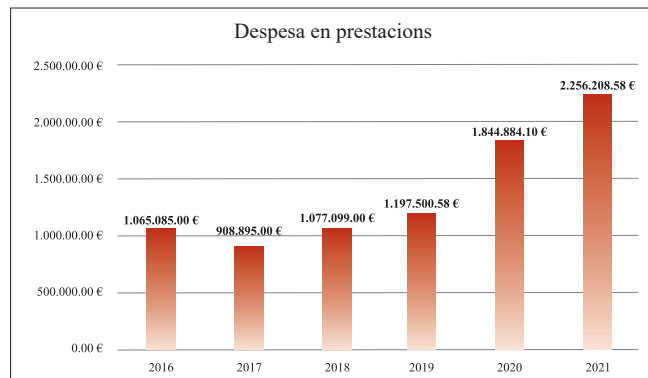
Dels col·lectius amb més presència entre els expedients atesos trobem que mentre les intervencions han augmentat durant la pandèmia tant entre els menors d'edat (19% del total d'intervencions) com en el de persones estrangeres (28%), s'ha reduït significativament en el cas dels majors de 65 anys (25%). Desgraciadament, això pot anar vinculat a la major mortalitat d'aquest col·lectiu en relació amb la crisi sanitària. Els majors atesos són el 12% del total de majors de 65 anys, els infants el 8% i els estrangers el 18%, gairebé un de cada cinc.

Gairebé 2 de cada 10 sabadellencs són majors de 65 anys, dels quals 9.212 viuen sols. Sembla que el percentatge demogràfic de persones majors de 65 anys s'està estabilitzant al municipi però augmenta l'envelliment dins d'aquest grup. El 50% tenen més de 75 anys i més de 4.000 majors de 79 anys viuen sols; aquest col·lectiu és especialment susceptible a l'aïllament social. Endemés, destaca que la taxa d'envelliment és superior als 100 punts.⁶

⁶ La taxa d'envelliment representa els majors de 65 anys respecte als menors de 15 anys, si la taxa supera els 100 punts vol dir que el nombre de majors de 65 anys és superior al de menors de 15 anys.

Sabadell acull 28.356 persones d'origen migrant, un 13,1% de la població del municipi, xifra que ha anat en augment des del 2015, tot i situar-se per darrere la mitjana catalana (16,2%). En el cas dels menors d'edat, gairebé un 15% són d'origen migrant. Cal destacar que, en xifres del 2018, Sabadell estava millor en matèria de pobresa infantil que la mitjana catalana i que altres municipis com Terrassa o Mataró.

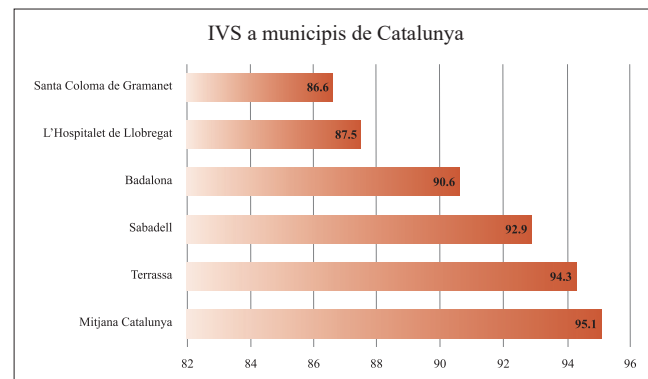
Pel que fa al nombre de persones amb discapacitat al municipi, creix de manera moderada i en destaca l'envelliment. El 38% són majors de 65 anys, dada que s'ha mantingut estable des del 2018. Això fa que calguin millores als espais assistencials d'aquest col·lectiu per adaptar-los a les noves necessitats que els provoca l'envelliment. Les persones amb discapacitat representen el 7% de la població del municipi. En l'atenció a les persones amb dependència, l'Ajuntament de Sabadell disposa d'uns serveis d'atenció superiors a la mitjana de les ciutats de la província de Barcelona, segons els indicadors dels Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona, i el SAD és el servei que més ha crescut des del 2015, tant en nombre de persones ateses com d'hores de servei prestades.

Gràfic 3. Despesa en prestacions (2016-2021). Font: Replicat d'ÀREA Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2022). Informe de tendència social 2021.

Les prestacions d'urgència social han anat en augment tant en nombre de famílies ateses com en quantitat de despesa des del 2017, amb un increment important el 2020 i el 2021. L'any de la pandèmia, la despesa fou més del

doble (1.844.884,10 €) que la del 2017 (908.895 €), essent les prestacions en matèria de manteniment de l'habitatge i d'allotjament d'urgència més de la meitat de la despesa total (51%). La situació s'ha agreujat encara més el 2021, arribant als 2.256.208,58 € en prestacions, el 57% de les quals han anat a suplir el risc d'exclusió residencial. Les prestacions han passat de 5.077 el 2017 a 7.221 el 2021.

Gràfic 4. IVS a municipis de Catalunya. Font: Replicat d'ÀREA Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2021). Diagnòstic de tendència social 2018-2020.

Finalment veiem que en l'Índex de Vulnerabilitat Social (IVS), Sabadell (92,9) està per darrere de Terrassa (94,3) i la mitjana catalana (95,1), tot i que és superior a la de municipis com Badalona (90,6), l'Hospitalet de Llobregat (87,5) o Santa Coloma de Gramanet (86,6). La xifra ha anat augmentant moderadament els últims anys.⁷ L'IVS té per referència el valor 100, valor desitjable de vulnerabilitat. Es calcula amb els següents indicadors: 1) Beneficiaris RMI-RGC/1000 hab.; 2) Beneficiaris mensuals rebost/1000 hab.; 3) Despesa en prestacions/1000 hab. (2017); Expedients oberts/1000 hab.; Acords PIA/1000 hab. des del 2017; Absentisme >25%; % Població estrangera/Població total per barri; Índex de sobreenvelliment gener 2018 (85 anys sobre 65 anys).

⁷ Àrea Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2021). Diagnòstic de tendència social 2018-2020 i Àrea Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2022). Informe de tendència social 2021.

ENTITATS DEL TERCER sector

A continuació, analitzarem la situació econòmica de les cinc entitats del tercer sector esmentades prèviament, junt amb la plataforma Vàlua. Aquesta anàlisi, a part de comptar amb un estudi de la situació econòmica actual, valorarà també quin impacte ha generat la Covid-19 sobre el desenvolupament dels seus serveis.

Nogensmenys, l'estudi també se centrarà en la relació que existeix entre les entitats i l'Ajuntament, així com les sinergies que existeixen entre les pròpies entitats.

Principals entitats

ATENDIS

Introducció

Atendis és una fundació sorgida de l'Associació Pro Disminuïts Psíquics de Sabadell i Comarca (APDPSC) l'any 1963. Com en altres entitats, Attendis és creada per les pròpies famílies que tenen algun membre amb discapacitat intel·lectual amb la voluntat de respondre a les seves necessitats (*educatives, assistència, suport...*) i dignificar la vida d'aquestes persones. Attendis és pionera en aquest àmbit a la capital vallesana.

També cal destacar que l'entitat CIPO, de la que es parlarà més endavant en aquest document, neix d'Attendis. A posteriori segueixen camins separats, especialitzant-se Attendis en serveis més d'habitatge residencial i centre de dia, així com un Servei d'Inserció Laboral amb un total de sis centres ubicats a Sabadell, atenció a més de 250 persones i un equip de més de 200 professionals. CIPO centrarà la seva tasca en serveis més especialitzats en l'àmbit laboral.

A banda de la labor directa amb les persones als diferents centres, cal destacar la tasca com a "entitat social" de visibilització, lluita pels drets i millores del col·lectiu... tant en dimensió del sector com en dimensió del territori.

Serveis i instal·lacions

Com s'acaba d'esmentar, Attendis ofereix principalment serveis de residència i centre de dia a persones amb discapacitat intel·lectual. Attendis disposa de tres residències "24 hores/365 dies any" per a usuaris amb necessitats de suport extens i/o generalitzat. El Centre Bauma (*60 persones*) i el Centre Casal Can Rull (*41 persones*) són per a persones adultes amb discapacitat intel·lectual moderada/severa que necessiten suport de forma generalitzada en el seu dia a dia. Poden tenir altres discapacitats ("pluridis-capacitats") així com problemes de salut, envelliment i/o trastorn de conducta o afegits. El Centre Aral (*30 persones*) és una residència especialitzada a atendre persones amb lleu discapacitat amb trastorns de la conducta impor-

tants, és a dir, “salut mental severa”. Hi ha en aquests moments només deu residències d’aquesta tipologia a Catalunya del tot insuficients per a la important i creixent llista d’espera. És una afectació que va en fort augment i que provoca escassetat de places d’aquest servei d’assistència en concret a tot el país.

A més, Atendis disposa de la Llar-Residència Jacquard on viuen catorze persones amb discapacitat moderada i menys necessitats de suport, que disposen de l’autonomia i capacitat per combinar la vida a la llar i l’activitat externa ja sigui de treball en centre especial de treball o seguir activitats d’un centre ocupacional, habitualment CIPO o CIPO Ilunion.

Hom disposa també d’un centre de dia especialitzat anomenat Centre L’Aplec (36 persones) que dona atenció de 9 h a 17 h tots els dies laborables de l’any. Són persones amb discapacitat moderada/severa que requereixen un suport generalitzat.

A més, Atendis també ofereix el servei d’ocupació TAINA, on es fomenta la inserció laboral entre aquelles persones majors de setze anys amb discapacitat intel·lectual però amb capacitats per treballar, per tal de facilitar a les persones ateses la seva adaptació social i laboral. A diferència del centre especial de CIPO, del qual parlarem en el seu apartat respectiu, el servei TAINA els busca llocs de feina en “empreses ordinàries” i per tant amb les mateixes condicions laborals que un altre treballador. Se segueix la metodologia de “treball en suport” tant per l’empresa que contracta com per la persona, fent una bona anàlisi del lloc de treball i proposant algun ajust per adaptar-lo a les necessitats dels usuaris si és pertinent. El procés s’inicia amb formació i avaluació dels alumnes i posterior suport en recerca de feina. Habitualment es planteja una fase inicial de pràctiques com a prova i pas previ a la futura contractació.

El nombre de persones ateses per Atendis a nivell assistencial ha estat de 184, a les que podem sumar les 92 persones ateses al Servei d’Inserció Laboral, fent un total de 276 persones ateses durant el 2021.

A banda d’aquests serveis directes, Atendis fa una tasca de visibilitzar el col·lectiu de les persones amb discapacitat intel·lectual i treballa per la defensa dels seus drets i necessitats.

Com a entitat sense ànim de lucre, el seu òrgan de govern, el Patronat, està compost per persones que de manera altruista s’impliquen en l’entitat i cal posar en valor que més de la meitat dels membres ni tan sols tenen cap vincle de parentesc amb les persones ateses.

Recursos

Atendis disposa de 195 empleats i uns 50-60 voluntaris, tot i que amb la pandèmia es va haver d’inactivar el voluntariat i s’està reprenent. Tota la tasca professional la porten a terme els treballadors. El voluntariat se centra en el programa més d’oci i sortides dels centres. La partida de personal és una part important de les seves despeses, amb un cost el 2021 de 4.760.433,96 € (71,2% del total).⁸

Els voluntaris s’encarreguen més de donar suport en sortides a l’exterior (pel volum de persones amb mobilitat reduïda que necessiten suport) i ajudar en els actes i presència promocional de l’entitat (sopar solidari, panera, Sant Jordi, Dia de les Capacitats...) i les diferents activitats de lleure. Entre el conjunt de voluntaris en destaca el voluntariat grupal, que consisteix en conjunts que es traslladen a les instal·lacions d’Atendis a realitzar espectacles/activitats per als usuaris.

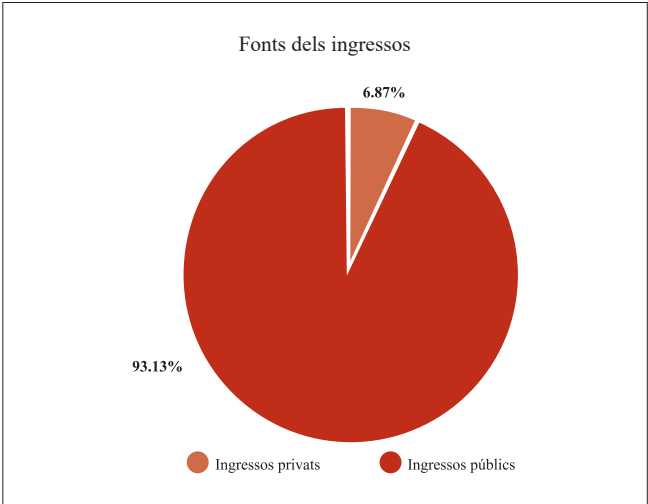
⁸ ATENDIS APDP (2022). *Memòria 2021*.

⁹ Inclòs el copagament de les persones usuàries.

Ingressos 2021	
<i>Prestació de serveis a la Generalitat d'habitatge⁹</i>	6.172.173,51 €
<i>Prestació de serveis a la Generalitat d'inserció</i>	190.515,44 €
<i>Subvencions i aportacions d'organismes públics</i>	32.020,06 €
Ingressos públics	6.394.709,01 €
<i>Quotes dels usuaris per serveis de llar i centre de dia</i>	191.180,29 €
<i>Serveis opcionals</i>	48.167,44 €
<i>Subvencions i aportacions d'organismes privats</i>	13.377,96 €
<i>Altres ingressos</i>	152.596,32 €
<i>Subvencions, llegats i traspàs de resultat</i>	65.803,44 €
Ingressos privats	471.125,45 €
Altres	679,94 €
Ingressos totals	6.866.514,10 €

Taula 1. Ingressos d'Atendis. Font: ATENDIS APDP (2022). Memòria 2021.

El 2021 Atendis va tenir uns ingressos de 6.867.194,10 €. El finançament ordinari d'Atendis prové, principalment, de la Generalitat de Catalunya a través de concerts i convenis en el cas dels serveis residencials com el centre de dia i de programa subvenció en el cas del servei d'inserció laboral Taina. Es rep també suport per a alguns projectes de l'Ajuntament de Sabadell, Ajuntament de Montcada, Ajuntament de Castellar i la Diputació. Com demostra el Gràfic 1, la majoria del finançament d'Atendis prové de fons públics (93,13%) i la part privada només representa el 6,87%, sobretot provinent dels socis, col·laboradors i familiars.

Gràfic 5. Font dels ingressos d'Atendis. Font: Reproducció d'ATENDIS APDP (2022). Memòria 2021.

Per la tipologia de serveis les necessitats d'inversió són importants tant de conservació/millora d'edificis, com d'equipaments, vehicles i aparells tècnics especialitzats. A data d'avui el finançament de la Generalitat no ho cobreix i s'estan fent les inversions, intentant evitar endeutament, amb una estratègia molt proactiva de captació de fons adreçant-se a entitats, empreses, particulars... així com organitzant activitats des de la pròpia entitat com ara sopars solidaris, actes benèfics, etc. Finalment, també es comenta que la política de l'entitat a l'hora d'aconseguir finançament consisteix a presentar-se a tots els concursos i subvencions possibles.

Col·laboració amb altres entitats

Atendis forma part de la plataforma Vàlua on tenen cabuda la majoria d'entitats del tercer sector a Sabadell. En els últims anys s'està treballant força en la potenciació d'aquesta xarxa per tal d'incrementar la col·laboració entre entitats que habitualment tenen reptes comuns i promoure la solidaritat, la cooperació i l'impuls d'accions comunes de cara a l'Administració local i les entitats de la ciutat.

Així mateix, i en un context més a nivell català, Attendis està coordinada amb altres entitats del sector per tal de posar en valor la tasca que tots fan, cercar sinergies i ser la veu del tercer sector davant l'Administració i la ciutadania.

Attendis forma part de les principals federacions de l'àmbit: DINCAT (Associació Empresarial d'Economia Social), CCPC (Coordinadora de Centres per a Persones amb discapacitat intel·lectual) i ACTAS (Associació Catalana de Treball amb Suport). Tant a CCPC com a ACTAS l'entitat està present a la Junta directiva.

Relació amb l'Administració

Actualment el finançament de Generalitat és del tot insuficient per cobrir les despeses ordinàries, oferir atenció de qualitat amb bons perfils professionals i no dona marge per afrontar les inversions necessàries.

El finançament ordinari provinent de la Generalitat va patir una retallada el 2011-12 mantinguda fins a l'any 2018 d'entre un 3% i 4,5%. Els anys 2019 i 2020 hi va haver una lleu pujada (3,70%) que es va aplicar a increments salarials d'un conveni que portava congelat els últims deu anys, però que deixà sense marge les entitats per recuperar-se d'aquests anys de retallada i d'haver d'afrontar un increment de despeses per la creixuda de l'IPC, pujades d'IVA i continuar fent inversions. L'any 2022 hom preveu un increment d'un 3% a aplicar principalment a sous. Un increment que novament no permet afrontar a les entitats els importants sobre costos energètics i d'inflació i assegurar una ràtio de servei adequat.

Preocupa també la diferència de condicions salarials entre aquest sector i altres sectors com el sanitari, per un mateix rol professional (auxiliars, infermeria...). Un augment de recursos econòmics per part de l'Administració és indispensable per apujar el salari de conveni dels treballadors, augmentar la ràtio de cuidadors per persones ateses i afrontar increments de despeses.

L'Ajuntament de Sabadell, com a municipi on estan ubicats tots els centres de l'entitat, és un pilar important en el desenvolupament de l'entitat.

A més de les subvencions anuals –que, per descomptat, sempre són millorables sobretot atesa la situació econòmica del moment–, l'Administració local ha facilitat el creixement de l'entitat i la difusió de la seva tasca.

L'edifici La Carena, on hi ha els centres Aral, Aplec i Bauma, fou construït l'any 2011 a l'avinguda Can Roqueta sobre un terreny municipal al voltant de la masia de Can Roqueta que dona nom a tota l'àrea. La cessió del terreny ho ha estat per cinquanta anys.

És important també la cessió de l'espai on està ubicat el centre Taina de reinserció laboral. En aquest cas parlem d'una àrea dins el complex educatiu de l'Escola Xaloc a Ca n'Oriac.

Dins els projectes de futur d'Atendis hi ha l'ampliació del centre de Can Roqueta per poder donar sortida a les seves necessitats d'expansió per oferir un millor servei als residents i també poder incorporar noves places que puguin absorbir les necessitats que, sobretot en temes de trastorn de conducta, hi ha a la nostra comarca i a la resta del país.

En aquest cas serà fonamental que l'Ajuntament els pugui cedir també part del terreny adjacent que també és de la seva propietat.

Afectacions per la pandèmia

Atendis, a l'oferir el servei de residència als seus usuaris, va ser considerat servei essencial des del primer moment. Malgrat això, van haver de tancar el centre de dia. L'impacte va ser molt dur, ja que es van trobar que el dia a dia a les residències va quedar trasbalsat per complet. Les visites familiars es van haver de cancel·lar i les dinàmiques en grup també es van veure afectades. A més, tot i patir baixes del seu personal, havien de continuar funcionant, i sota unes condicions més difícils.

Cal destacar l'esforç i el gran compromís de l'equip de professionals. També el de les persones usuàries que van patir mesures molt més restrictives que la població general en pro de la seva seguretat i la de les famílies que van respectar els protocols que a favor de la seguretat de les persones usuàries anaven en contra de la lògica habitual de cuidar els seus familiars. Finalment, també el desplegament de la Junta, el Patronat i tot l'entorn d'Atendis davant l'escassetat de recursos.

Des d'Atendis també volen agrair la resposta de l'Ajuntament de Sabadell responent a temes tan complexos com el desallotjament parcial temporal del Centre Casal Can Rull per un brot molt important a l'inici de la pandèmia. També a molts professionals de la Generalitat de l'àmbit del Departament d'Afers Socials i del Departament de Salut tant centrals com sabadellencs, així com del CAP Sant Fèlix, que, tot i estar davant una situació que els superava, van respondre amb tot l'esforç i compromís. A nivell eco-

nòmic, endemés, la Generalitat va crear mecanismes de compensació pels importants sobrecostos patits.

AVAN

Introducció

L'Associació Vallès Amics de la Neurologia (AVAN) és una entitat que ofereix un servei integral a persones amb malalties neurològiques que habiten a la nostra comarca. Aquesta associació va ser creada el 1993 per familiars de persones amb malalties neurològiques amb l'objectiu de poder rebre un servei de qualitat a prop de casa, ja que totes les associacions i empreses que prestaven aquests serveis es trobaven a Barcelona. Opera no només a Sabadell, sinó també a Terrassa, Rubí, Sant Cugat i Castellar del Vallès.

AVAN ofereix un servei personalitzat als afectats en funció de les seves necessitats en cada etapa de la malaltia i/o afectació. Aquest va des de la rehabilitació fins a la teràpia ocupacional. A més, AVAN també dona serveis a les famílies i cuidadors dels afectats per poder millorar la qualitat de vida no només dels usuaris, sinó també de les persones del seu entorn.

Serveis i instal·lacions

La rehabilitació individual els permet adequar la intervenció de cada usuari. Per aconseguir-ho disposen d'un ventall molt ampli de serveis en funció de les necessitats dels afectats.

L'AVAN de Sabadell ofereix els serveis de Centre de Dia per a persones amb discapacitat física d'origen neurològic i de Centre de Dia per a persones grans amb malalties neurològiques. Altres serveis on els usuaris de Sabadell han estat atesos són la rehabilitació de manteniment per preservar les habilitats cognitives, el Programa Específic de persones afectades per Parkinson, el programa Ictus, el servei de transport especialitzat, els Grups d'Ajuda Terapèutica, els tallers de Neurogym, a banda de serveis de

neuropsicologia individual, logopèdia, assistència social, fisioteràpia, psicologia, tallers grupals i casal de lleure incliusiu, entre d'altres.

Per AVAN són també importants els serveis per a les famílies i cuidadors dels usuaris per millorar la qualitat de vida d'ambdós, atesos i famílies. A més d'ajudar-los en les cures de les persones ateses, també fan sessions d'assessorament legal, econòmic i de recursos públics i privats als quals poden optar les persones i familiars segons la seva situació.¹⁰

També desenvolupen una tasca de formació, sensibilització i conscienciació per donar a conèixer les malalties neurològiques i la seva afectació en el dia a dia de qui les pateixen així com fer-ne prevenció.

A part dels centres de dia i la seu a Sabadell, AVAN col·labora amb altres entitats de la ciutat per poder realit-

zar activitats a les seves instal·lacions (el Club Natació, el Club de Tennis, el Diari de Sabadell, el Museu d'Art, la Plataforma Vàlua...). Amb aquestes col·laboracions AVAN busca oferir activitats de lleure als afectats i descans a les famílies.

Recursos

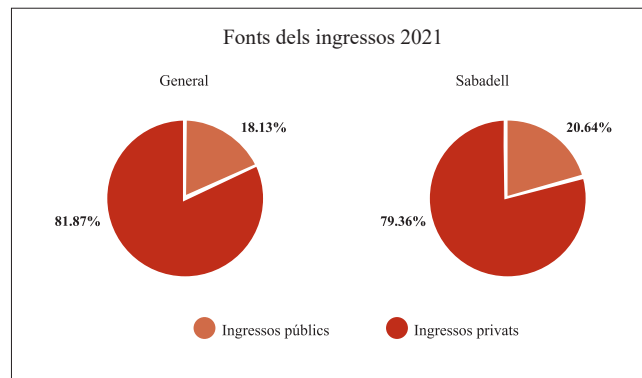
La plantilla d'AVAN la formen 48 treballadors (37 a Sabadell), entre els quals trobem neuropsicòlegs, logopedes, fisioterapeutes, terapeutes ocupacionals, auxiliars de clínica i geriatria, personal de transport, personal de gestió, etc. També destaca la feina dels 173 voluntaris que ajuden en moltes de les tasques de l'entitat i que aporten un afegit qualitatiu molt important en millorar les relacions socials dels usuaris. Hi ha un enriquiment mutu entre usuaris i voluntaris de caire intergeneracional i interseccional. D'altra banda, els voluntaris són clau en alguns serveis com el lleure o els actes de sensibilització.

¹⁰ AVAN (2022). Memòria 2021.

<i>Ingressos 2021</i>	<i>General</i>	<i>Sabadell</i>	<i>% Sabadell respecte al general</i>
Quotes d'usuaris	791.548,54 €	494.561,64 €	62,5%
Ingressos rebuts amb caràcter periòdic	77.976,76 €	54.270,66 €	69,6%
Promocions, patrocinadors i col·laboracions	81.010,51 €	56.520,92 €	69,8%
Subvencions oficials a les activitats	298.498,76 €	227.636,23 €	76,3%
Donacions a les activitats	112.693,92 €	93.780,63 €	83,2%
Altres ingressos accessoris i de gestió	50.903,64 €	37.328,27 €	73,33%
<i>Ingressos Fundació</i>	<i>1.442.281,29 €</i>	<i>964.098,35 €</i>	<i>66,8%</i>
Ingressos Associació	203.989,29 €	138.712,72 €	68,0%
<i>Ingressos totals</i>	<i>1.646.270,58 €</i>	<i>1.102.811,07 €</i>	<i>67,0%</i>

Taula 2. Ingressos d'AVAN. Font: Elaboració pròpia a partir d'entrevistes i AVAN (2022). Memòria 2021.

AVAN és una entitat sense ànim de lucre. El 2021 la seva Fundació va ingressar 1.442.281,20 € i l'Associació 203.989,29 €, tot i que va tenir un compte de resultats negatiu per 34.000,85 €. D'aquests ingressos, el 66,8% provenen de la seva activitat a Sabadell (964.098,35 €). Quant a la partida de subvencions oficials a les activitats, que representa el total d'ingressos públics que rep l'entitat (298.498,76 €), el 76,3% provenia de les activitats realitzades a Sabadell (227.636,23 €).

Gràfic 6. Fonts dels ingressos per al 2021. Font: Elaboració pròpia a partir d'entrevistes i AVAN (2022). Memòria 2021.

Més de tres quartes parts de les despeses es destinen a pagar els sous dels treballadors (la despesa de personal és de 745.909 €). El finançament prové principalment de les quotes dels usuaris (56% del total d'ingressos de la Fundació) i altres fonts privades (principalment fundacions de bancs). Tot i així destaquen els esforços de l'entitat per fer els seus serveis assequibles a totes les realitats, ja que molts usuaris veuen reduïts els seus ingressos per les dificultats per treballar que pateixen com a conseqüència de la seva malaltia. D'aquesta manera el 2021 van atorgar més de 43.000 € en ajudes i beques perquè 79 dels usuaris, i les seves famílies, amb menors recursos poguessin accedir als serveis de l'entitat.

AVAN ofereix alguns serveis gratuïts, però per a la majoria de serveis demanen un copagament per tal de poder prestar serveis de qualitat. També són importants les ajudes rebudes "d'empreses amigues", les quals els faciliten

béns, serveis i recursos per poder desenvolupar les seves activitats.

Els ingressos de fonts públiques representen el 18,46% del total d'ingressos, mentre que per a Sabadell representen un 20,64%. AVAN no compta amb cap conveni ni concert, tot i que estan negociant la concertació d'alguns serveis i la majoria dels seus ingressos públics provenen de la Generalitat.

L'entitat rep subvencions tant de la regidoria de Drets Socials com de la regidoria de Salut. A més, han pogut optar a la convocatòria dels ajuts Covid impulsada des del consistori. AVAN realitza la seva activitat en edificis construïts sobre sòl públic en cessió, que han estat finançats per l'entitat.

Des d'AVAN es creu que podrien rebre més casos derivats dels serveis socials i que un increment dels recursos els permetria atendre més persones, així com actualitzar els sous dels treballadors i concedir un major nombre de beques. També millorar el servei de transport adaptat i ampliar els espais per poder augmentar el catàleg de serveis oferts.

Col·laboració amb altres entitats

Es valora molt positivament la relació que hi ha amb Vàlua i la feina que fa, especialment en matèria de pressió política, promovent que el consistori tingui més consciència del tercer sector. Lamenten la incertesa actual sobre la continuïtat del tècnic de l'Ajuntament dins la Plataforma Vàlua i creuen que el suport municipal és positiu per poder gestionar la plataforma, tot i que pensen que l'opció de constituir-se en associació pot ser interessant sempre que es trobi la manera eficient de gestionar-la.

A més, hi ha un gran vincle amb altres entitats com CIPO, Atendis o l'Escola Xalest que va des d'actes conjunts fins a derivacions de pacients d'una associació a una altra o la recomanació de professionals.

Relació amb l'Administració

Des d'AVAN es valora molt positivament la relació que mantenen actualment amb l'Ajuntament de Sabadell, així com la que tenen amb altres ajuntaments de la comarca. A més, no han notat cap diferència significativa entre els diferents governs que hi ha hagut a Sabadell els últims anys, i la relació sempre ha estat cordial. Tot i que valoren la proximitat i comprensió dels funcionaris de l'Ajuntament, lamenten la dificultat i lentitud d'alguns tràmits burocràtics. També destaquen que la Diputació Provincial es l'Administració on suposa més esforç demanar subvencions per la quantitat rebuda, si bé remarquen la seva ajuda d'altres maneres.

Afectacions per la pandèmia

La pandèmia de la Covid ha fet minvar el nombre de treballadors i persones ateses per AVAN els dos últims anys. Durant aquest temps, l'entitat s'ha vist obligada a reduir la seva activitat. El servei ofert a les famílies dels afectats ha sigut el més afectat ja que la majoria de les activitats que els oferien requerien presencialitat o es desenvolupaven en Centres d'Atenció Primària.

Pel que fa al període del confinament domiciliari obligatori, des d'AVAN es descriu com a “dramàtic”, ja que les famílies van haver de conviure amb els pacients sense descans i amb poques ajudes. Els principals perjudicats van ser els malalts motrius, que necessiten rehabilitació i/o fisioteràpia diària. Davant aquesta situació, AVAN va oferir un servei telemàtic realitzant activitats per videoconferència o amb trucades diàries per controlar les diferents situacions. D'aquella època, es destaca que van plegar quatre treballadors que van buscar feina en un àmbit totalment diferent. Actualment, malgrat l'estat de la pandèmia, AVAN pot operar amb certa normalitat però encara amb mesures de seguretat fortes i estrictes.

CÀRITAS

Introducció

Càritas és una organització que depèn de l'Església, present a tot l'Estat, que té com a objectiu ajudar i cuidar persones en situació de necessitat. Càritas està organitzada des dels diferents bisbats; tanmateix, en l'àmbit local són les parròquies les que s'encarreguen de la gestió. En el cas de municipis de gran mida, hi trobem una Càritas Interparroquial. Aquesta organització és òptima per obtenir un major benefici, ja que les parròquies no donarien abast per si soles. En el cas de Càritas Sabadell, depèn del bisbat de Terrassa.

Serveis i instal·lacions

Càritas Sabadell està format per un conjunt de parròquies. Aquestes parròquies, malgrat estar englobades sota l'organització interparroquial, tenen certa llibertat a l'hora de triar quins serveis ofereixen. Càritas Interparroquial s'encarrega d'alguns serveis més grans que es poden gestionar de manera més eficient en conjunt.

L'activitat principal de l'entitat és l'acollida de persones. Cada persona que arriba a Càritas Sabadell demanant ajuda és escoltada pel grup de treballadors i/o educadors socials i se li busquen solucions que perdurin en el llarg termini. El principi que se segueix es pot resumir en la dita és millor ensenyar un home a pescar que no donar-li un peix. Els diferents programes que ofereix Càritas als seus usuaris tenen com a objectiu l'empoderament i la promoció personal per deixar de ser dependent de les ajudes.

L'atenció a les persones sense llar és el principal servei que ofereix Càritas Sabadell. Les persones sense llar de la ciutat tenen accés a un servei de dutxa, higiene personal, rober, perruqueria, esmorzar calent i descans cada dia de 9 a 10:30 a la seu de Càritas diocesana del carrer Duran i Sors. A més, sota petició dels usuaris, s'ha incorporat el servei de rentadora i de consigna.

Aquest servei, en períodes on s'activa l'operació fred (activat per l'Ajuntament quan la temperatura baixa dels 2°C), s'allarga fins a les 17 h i s'hi incorpora el servei de dinar. Es comenta que els que fan ús d'aquest servei són persones no conflictives i que, en cas que n'hi hagi alguna de conflictiva, aquesta és expulsada (malgrat ser casos molt puntuals). Del servei a les persones sense llar es fa una gran valoració ja que hi ha moltes organitzacions (Ajuntament inclòs) vetllant per aquest col·lectiu. Càritas atén unes 150 persones en total al llarg de l'any amb aquest servei i de mitjana cada dia l'ofereixen a entre 40 i 50 usuaris (molts dels quals el fan servir de manera recurrent).

Càritas Sabadell gestiona nou pisos d'acollida que acostumen a ser compartits. Els usuaris són sobretot homes sols, majoritàriament sense llar, o mares solteres amb criatures petites. Aquests han de signar un conveni limitat en el temps per tal de fer ús d'aquests pisos i es pretén la seva rehabilitació abans que acabi el període perquè així puguin independitzar-se. Això fa que hi hagi una rotació constant d'usuaris. Només s'ofereixen places en aquests immobles a aquelles persones que es creu que poden conviure i sortir de la seva situació d'exclusió (cosa que normalment succeeix).

El servei de distribució d'aliments es realitza conjuntament amb el Rebost Solidari i està gestionat per les parròquies. És per elles molt important que es diversifiquin els punts de recollida per evitar "cues de la fam" que puguin fer sentir humiliació als usuaris, ja que el que es busca és empoderar-los i desestigmatitzar-los.

El servei de rober és el servei del voluntariat per excel·lència de Càritas, ja que tot el procés està compost per voluntaris. Consisteix a arreglar, planxar i oferir peces de vestir per a la gent que ho necessita. Els usuaris poden accedir al rober dos cops l'any i, en cada visita, es poden endur tantes peces de roba com necessitin per passar la temporada d'hivern o estiu corresponent.

Fa vint anys es va posar en marxa la botiga de roba de segona mà (ubicada a Ca n'Oriac). Allà hi ha roba provinent de fàbriques i botigues que no pot ser comercialitzada i dona-

cions de particulars a preus molt econòmics. El fet que s'adquireixi a través d'una transacció i no d'una donació dignifica l'accés a la roba per part dels usuaris. Davant l'èxit de la primera botiga, se n'ha obert una altra a la Creu de Barberà.

L'objectiu del servei de formació és ajudar els usuaris perquè puguin sortir de la situació vulnerable en què es troben. Càritas no ofereix llocs de treball als seus usuaris però sí que els ajuda a poder obtenir-ne mitjançant:

- La facilitació de papers: ajuda els usuaris a aconseguir la documentació necessària per poder treballar.¹¹
- Idiomes: ofereix classes de català i castellà.
- "Mòduls a prop teu": cursos variats dedicats principalment a noies per formar-les en feines "senzilles" perquè puguin trobar feina. Per exemple: reben formació sobre com cuidar persones grans, cuinar, neteja de la llar, etc.

Sovint es troben amb usuaris vàlids per entrar al mercat laboral però amb una manca de formació. El programa no sols ajuda els seus usuaris a suplir aquesta falta de coneixement (en idiomes, etc.), sinó que serveix com un espai d'interacció on aquestes persones sovint marginals socialment poden desenvolupar capital social amb altres persones i recuperar-se psicològicament de la situació d'ansietat i aïllament en què se senten.

Els usuaris mostren moltes ganes i capacitat d'aprendre (alguns amb educació prèvia al país d'origen). Càritas col·labora amb empreses/particulars recomanant usuaris que han participat en els serveis de formació amb una taxa d'ocupabilitat entre 20 i 30 persones l'any.

També existeix un servei materno-infantil que ofereix protecció per als infants i educació en cures per a la mare. A més, s'ofereix reforç educatiu a nens escolaritzats que necessiten ajuda per al seu desenvolupament formatiu.

¹¹ També a través d'SCAI.

Finalment, Càritas ofereix el servei de dinamització per als avis que es troben sols. Pel que fa al volum, és un servei petit i que, degut a la pandèmia Covid, s’ha vist cancel·lat.

La missió de Càritas no és únicament exercir la caritat, sinó acollir les persones i fomentar l’empatia. Permet als usuaris entrar en la societat i integrar-se a més de donar-los un espai de creació de capital social i de teràpia de grup, tenint en compte que són gent que viu alienada i en una situació marginal. La formació en mòduls és clau en aquest aspecte. Igualment, es fomenta la sensibilització de la població respecte a aquests col·lectius.

Càritas Sabadell disposa de la seva seu central (carrer Salut) i de tres pisos socials (tot i que en total en gestiona nou). Totes aquestes instal·lacions han sigut cedides a l’entitat (ja sigui per particulars, per Càritas Diocesana o per alguna paròquia). A més, tenen una cessió d’espai a la seu de Càritas Diocesana al carrer Duran i Sors. Es comenta que, si les instal·lacions no fossin cessions i/o donacions, seria insostenible tenir-les. Tot i això, algun any s’ha pagat el lloguer d’un pis per poder oferir major cobertura.

Actualment, no hi ha necessitat d’ampliació d’instal·lacions però sí que n’hi hauria de modernització. Per realitzar les reformes, se sol·licitarà ajuda a l’Ajuntament. També comenten la creació d’un alberg per a persones sense llar ja que Sabadell no en disposa de cap. Des del consistori es va intentar que Càritas s’encarregués de la creació i gestió de l’alberg, però no es disposa de suficient capacitat de gestió (no seria, doncs, per una qüestió únicament econòmica).

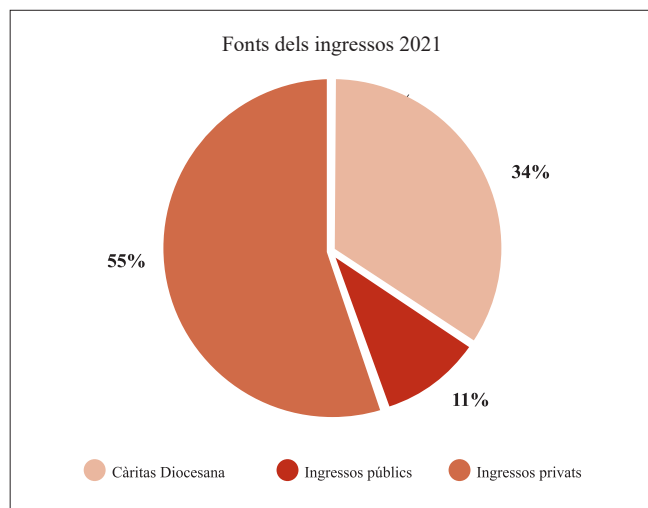
Recursos

El manteniment del tercer sector és molt elevat i l’Administració pública es recolza en el fet que les entitats reben fons privats. La Generalitat i l’Ajuntament ofereixen algunes subvencions, tot i que limitades, però un problema que destaquen des de Càritas és a l’hora de demanar fons a la Diputació Provincial. En general, es percep que la Diputació prefereix tractar directament amb els ajuntaments i no tant amb les entitats.

Ingressos 2021	
Ingressos privats	265.208 €
Donatius	103.682 €
Quotes dels socis	43.479 €
Subvencions privades	18.500 €
Botigues, activitats i altres	99.547 €
Ingressos públics	50.454 €
Càritas Diocesana ¹²	164.384 €
Ingressos totals	480.046 €

Taula 3. Ingressos de Càritas Sabadell per al 2021. Font: Elaboració pròpia a partir d’entrevistes i de la informació de CÀRITAS SABADELL (2022). Memòria 2021.

¹² Els fons provinents de Càritas Diocesana tenen origen públic (36%) i privat (64%). Dada recuperada de CÀRITAS DIOCESANA DE TERRASSA el 27 de juliol de 2022 a: <<https://diocesanaterrassa.caritas.es/es/quienes-somos/como-nos-financiamos/>>

Gràfic 7. Fonts dels ingressos 2021. Font: Elaboració pròpia a partir d'entrevistes i de la informació de CÀRITAS SABADELL (2022). Memòria 2021.

La majoria dels ingressos de Càritas Interparroquial (480.046 € el 2021) tenen un origen privat (55% del total), especialment a partir de les donacions (39% de tots els ingressos privats) i les quotes dels socis (17%). En segon lloc apareixen els ingressos provinents de Càritas Diocesana, que tenen orígens diversos i que representen el 34% del total. La part pública directa (ja que una part de Càritas Diocesana és finançada per les administracions públiques) representa només l'11% dels ingressos i provenen en primer lloc de l'Ajuntament i en segon de la Generalitat.

Càritas Sabadell té una despesa de personal d'uns 315.500 € amb una plantilla de vuit treballadors formada per cinc tècnics especialitzats en el treball social que atenen les necessitats de les persones que arriben a la seu i administren els diferents serveis i activitats que ofereix l'entitat, dos responsables de les botigues solidàries i una persona encarregada de la neteja i manteniment. Aquestes xifres no reflecteixen l'activitat real de Càritas ja que les seves activitats recauen en l'existència d'un voluntariat molt ampli (448), sense el qual seria impossible atendre tots els seus usuaris.

També s'ha de tenir en compte la gran xifra de donatius en espècie (menjar i roba, sobretot), que no es poden reflectir tampoc en els comptes de l'entitat, però que són un recurs molt important.

Col·laboració amb altres entitats

Tot i que no hi ha cap relació formal amb cap altra entitat, les col·laboracions esporàdiques són freqüents, especialment amb Creu Roja, Actua Vallès, Ningú sense sostre i, en general, amb la Taula del Sensellarisme.

Relació amb l'Administració

Des de Càritas es té la sensació que l'Ajuntament de Sabadell és molt conscient de la situació social actual de la ciutat. Es comenta que les relacions són bones i que l'Ajuntament sempre està disposat a reunir-se i atendre les propostes. Tanmateix, tot i la bona voluntat del consistori hi ha una manca de finançament important.

El servei d'atenció a persones sense llar és una dels prioritaris per a Càritas i per aquest servei va rebre menys de 8.000 € provinents de l'Ajuntament, una xifra lluny de cobrir els costos. Des de Càritas s'entén que Sabadell disposa d'un gran nombre d'entitats socials i que, per tant, el pressupost social s'ha de repartir. Ara bé, es comenta que no és possible solucionar el problema sense el finançament necessari.

Pel que fa als pisos socials, es reben 3.500 €. En aquest sentit, es puntualitza que els pisos socials tenen el cost del tècnic que se n'encarrega, que és molt menor del cost que suposaria gestionar un pis social des de l'Administració, i que, tot i l'estalvi que suposa per al consistori, no s'hi destinen els fons necessaris.

Pel programa de suport materno-infantil no reben cap subvenció, ja que Càritas és un dels majors beneficiaris de les subvencions d'Acció Social i l'Ajuntament ha expressat que no pot destinar-hi més fons i que si es financés aquest programa hauria de ser en detriment d'algun dels

que ja subvencionen. D'altra banda, l'Ajuntament valora molt els serveis formatius, pels quals tenen un conveni de 20.000 €, si bé aquests diners no venen per la via de la regidoria d'Acció Social.

Un altre problema amb el consistori té a veure amb la seguretat dels usuaris, especialment del programa dels sense llar. Hi ha unes 150 persones apuntades a aquest servei i cada matí n'atenen entre 40 i 50. Tot i que en general són persones poc conflictives, s'ha donat algun cas puntual on un usuari ha posat en perill els demés, però com que no es tracta d'un edifici públic l'Administració no es pot encarregar d'aquests incidents i Càritas no pot fer front al cost de contractar una persona pròpia que s'encarregui de vetllar per la seguretat de tots, atès que seria una càrrega difícil de suportar.

A part dels aspectes econòmics, es comenta que es reben usuaris derivats dels serveis socials públics perquè l'entitat els atengui, però no es reben més recursos per fer-ho. Un dels principals motius és el fet que els serveis socials municipals només ajuden aquelles persones que estan empadronades al municipi, mentre que el servei de Càritas és universal. Tot i així, sí que hi ha relacions establertes amb els assistents socials públics.

Afectacions per la pandèmia

Davant la pandèmia de la Covid-19 Càritas va implementar dos criteris: protecció però assistència. Durant el confinament es va haver de tancar tot. Els voluntaris es van quedar a casa però els tècnics van seguir treballant. L'oficina va continuar oberta encara que amb reducció de personal i les botigues van haver de tancar. Per sort, actualment s'ha pogut recuperar tot.

El servei d'esmorzar per a persones sense llar es va desplaçar al carrer i el servei de dutxa es va veure afectat amb una reducció de grups. Es va obrir un alberg provisional a una escola del municipi. Tanmateix, quan es va acabar el confinament, es va haver de tancar l'alberg; d'aquesta qüestió es parla més endavant a l'informe.

CIPO

Introducció

L'any 1968 un conjunt de famílies amb fills amb discapacitat creen CIPO, amb la voluntat que aquesta sigui una eina per ajudar a formar i donar feina als seus fills. Ja disposaven d'escola que atenia les seves necessitats però es necessitava trobar una eina d'inserció laboral.

A l'inici, les feines que es desenvolupaven a CIPO estaven fortament lligades a la manufactura tèxtil. Actualment, les persones que tenen capacitat de treballar continuen realitzant majoritàriament tasques de manufactura, però s'han diversificat. CIPO opera a més municipis de la comarca (Barberà del Vallès, Sant Quirze del Vallès, Castellar del Vallès, Sentmenat, Polinyà i Palau-solità i Plegamans). Tanmateix, no opera a Terrassa, ja que allà disposen d'empreses que realitzen el mateix servei que CIPO i es vol evitar una coincidència de competències.

Serveis i instal·lacions

Actualment, CIPO dona feina a 79 persones que es dediquen a desenvolupar diferents serveis. El servei de jardineria dona feina a unes 28 persones. És el que disposa d'un major volum de facturació, ja que és contractat per l'Ajuntament de Sabadell, amb qui es realitzen feines de neteja de parcs, rius i espais públics. També reben contractacions de clients privats com el Parc Taulí o la Fundació Antiga Caixa de Sabadell (FACS). En general, els clients dels serveis estan bastant diversificats.

Altres serveis són els manipulats industrials (al taller de CIPO es realitzen manufactures simples i mecàniques com ara envasats, embossats, blisters, cargolats, etc.), la bugaderia industrial, la neteja d'espais, la destrucció de documents, la gestió de residus (com recollida d'olis vegetals, càpsules Nespresso, mobles, etc.; ara s'està començant una prova pilot amb electrodomèstics) i s'està iniciant un projecte de cuina anomenat l'Amanidor a un casal de la Generalitat des d'on es fa un servei de càtering per als propis

usuaris de CIPO i altres centres. A partir de setembre del 2022 es començarà a proveir de càtering un casal d'avis de la comarca. Aquest projecte es desenvolupa amb la col·laboració de l'Escola d'Educació Especial Xaloc.

Les persones amb un grau de discapacitat més alta no poden treballar. Per això CIPO disposa d'un centre de teràpia ocupacional que té per objectiu millorar la qualitat de vida d'aquestes persones. Allà es realitzen tallers amb activitats diverses: artesanía, hort, tenis, etc.

CIPO també disposa de servei de residència amb 32 places actualment. Aquest servei està pensat per a aquelles persones que, pel motiu que sigui, no gaudeixen a casa seva de l'ajuda necessària. La residència també ofereix el servei de "respir", consistent a acollir uns dies una persona perquè la família no se n'hagi de fer càrrec i pugui descansar. Degut a l'envelliment dels usuaris de CIPO, aquest servei té una demanda cada cop major que està essent difícil de gestionar per l'entitat a causa de la falta de finançament públic en aquest sentit. Les persones que habiten a la residència passen la major part del dia a la seu de CIPO ja sigui realitzant activitats o treballant.

També tenen un servei general cap a la societat que consisteix a visibilitzar i incloure el col·lectiu de persones amb discapacitat a través d'activitats i col·laboracions. Busquen donar oportunitats inclusives als seus usuaris perquè puguin formar part de la societat sabadellenca i donar-los oportunitats alhora que els permeten incorporar-se al dia a dia de la ciutat.

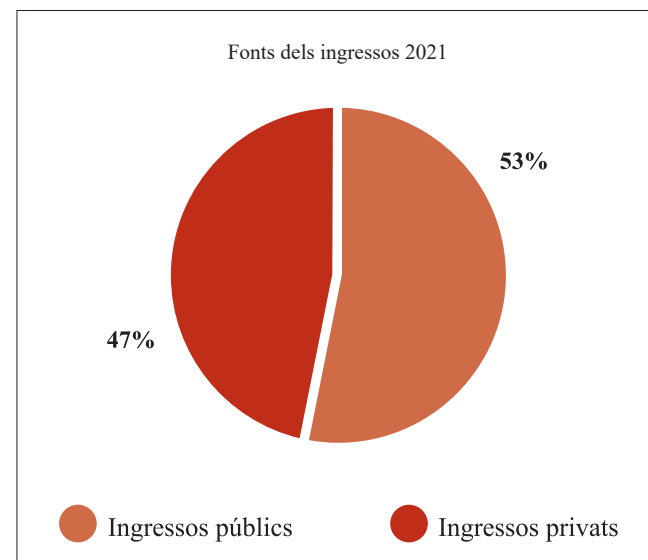
Les instal·lacions principals de CIPO es troben al Parc del Nord (carrer de l'Himàlaia). També tenen una residència a la planta baixa d'un edifici, al Parc Central, que igual que l'edifici anterior són espais on el sòl ha estat cedit per l'Ajuntament. A Castellarnau també hi ha una residència fruit d'una donació particular de la família d'un usuari, que endemés cediren les naus industrials de Castellar del Vallès on es desenvolupen les tasques de gestió de residus.

Pel que fa a la seu del carrer Himàlaia, s'han obert les negociacions amb l'Ajuntament per moure la part productiva (jardineria), que actualment conviu amb la part assistencial,

i així poder augmentar la magnitud d'aquest segon servei. D'altra banda, s'està construint una nova residència amb l'objectiu de disposar de 90 places, afegint-ne 48 a les 32 actuals. Aquesta tercera residència s'ubicarà en un espai amb sòl cedit per l'Ajuntament, ja que és més senzill que obtenir una subvenció per edificar-la. L'edifici el construirà la fundació Barnola i CIPO s'encarregarà de la seva gestió. La nova residència oferirà alhora el servei de centre de dia, ja que està enfocat a confrontar les necessitats que provoca l'envelliment dels usuaris. A més, també es donarà cabuda a usuaris del Centre Ocupacional Xalest i de la Fundació Som Suport (antiga Fundació Tutelar Família i Societat).

Recursos

Actualment, CIPO disposa de 163 treballadors en nòmina. Aquests treballadors es poden dividir en professionals de cures (84) i en les persones amb discapacitat que estan en condicions de treballar (79). D'altra banda, disposen de pocs voluntaris (només sis), que es dediquen principalment a realitzar tallers amb els usuaris de CIPO. Les temàtiques d'aquests tallers són diverses. Incrementar el nombre de voluntaris és una de les tasques pendents de l'entitat.

Gràfic 8. Font dels ingressos de CIPO. Font: Dades extretes de CIPO (2022). Memòria 2021.

Ingressos CIPO 2021	
Concentració serveis	1.515.000 €
Subvencions d'exploració	1.103.310 €
Ingressos amort. subv.	49.287 €
Ingressos públics	2.667.597 €
Vendes	2.243.316 €
Quotes dels socis	80.417 €
Donatius	4.382 €
Ingressos per serveis diversos	18.308 €
Ingressos privats	2.346.423 €
Ingressos totals	5.014.021 €

Taula 4. Ingressos de CIPO per al 2021. Font: CIPO (2022). Memòria 2021.

Els ingressos de CIPO per al 2021 van ser de 5.014.021 €, xifra superior a la del 2020 (4.402.011 €) i inclús superior a la del 2019, abans de la pandèmia de la Covid-19 (4.594.521 €). El compte de resultats va ser positiu amb 41.369 € de benefici. Les despeses de personal van ser de 3.718.402 €, un 74,78% del total de despeses de l'entitat.¹³

CIPO ingressa més de dos milions i mig d'euros provinents d'administracions públiques (53% dels ingressos), majoritàriament en un concert amb la Generalitat sobre les places de les residències i del centre ocupacional. També reben subvencions provinents de Madrid. A aquesta xifra s'han de sumar les quantitats que paga l'Ajuntament de Sabadell a canvi dels serveis que rep (jardineria, etc.).

L'entitat és una cooperativa formada per 300 socis (empleats + familiars) que aporten uns 80.417 € aproximadament. La Fundació de CIPO es dedica a realitzar actes per

a la captació de fons. Tanmateix, voldrien que tingués un major creixement i que pogués augmentar la promoció i visibilització de les seves activitats. Junt amb les quotes dels socis, les vendes (2.243.316 €), donatius (4.382 €) i ingressos per serveis diversos (18.308 €) conformen el total d'ingressos privats (47% del total).

Un increment de pressupost ajudaria a contractar més professionals i millorar-ne les condicions laborals dels actuals, ja que CIPO no pot assumir-ho i el concert amb la Generalitat es troba congelat des de fa més de deu anys amb unes revisions mínimes els exercicis del 2020 i 2021. Això provoca una situació d'infrafinançament en la part assistencial.¹⁴ Igualment, cal augmentar les places de residència i la ràtio de persones assistents per assistides degut al ja esmentat problema de l'envelliment, però de moment l'Administració no està reaccionant al problema.

¹³ CIPO (2022). Memòria de sostenibilitat 2021 i CIPO (2021). Memòria de sostenibilitat 2020.

¹⁴ La Generalitat només finança el 90% de la part assistencial, quan se n'hauria de fer càrrec de la totalitat.

Col·laboració amb altres entitats

CIPO busca punts de trobada amb entitats que treballen també amb persones amb discapacitat. Per exemple, l'escola Xalest disposa d'accés a les seves residències si es necessita.

CIPO col·labora amb l'Escola Illa, amb el Cercle Sabadellès o amb ESDI, entre d'altres. Des de l'organització es busca una gran obertura a altres entitats per poder obtenir beneficis i economies d'escala. A més, també existeixen col·laboracions amb Atendis, entitat de la qual va sorgir CIPO, com ja s'ha comentat en parlar d'aquesta organització.

Pel que fa a Vàlua, es creu que hi ha manca de coneixement per part de la població i proposa un canvi d'enfocament com a solució. Es creu que s'ha d'enfocar més a buscar gent jove. A més a més, CIPO proposarà de cedir la cursa que organitza anualment a Vàlua, com a eina de promoció per donar-se a conèixer entre la gent del municipi.

Relació amb l'Administració

L'Ajuntament és el client més gran de CIPO i, en general hi ha bona voluntat, cosa que fa que hi hagi una relació de cordialitat. El consistori municipal sempre ha estat sensible al servei de l'entitat. Tot i així, segons la legislació europea, i així ho reflecteix també l'espanyola, les administracions públiques haurien de donar un 10% de la seva contractació pública a entitats sense afany de lucre i amb atenció a col·lectius desfavorits o amb especials dificultats; això suposaria una despesa entre 4 i 5 milions d'euros, que és lluny de la xifra actual. A banda d'això, el problema amb les subvencions (que en l'àrea d'Acció Social podrien ser més quantioses) és que molts cops es cobren a un any vista respecte a quan es demanen i això dificulta les activitats d'algunes entitats. Si el finançament del tercer sector recaigués més sobre els concerts que sobre les subvencions, seguiria havent-hi un procés de responsabilitat cap a les administracions, però amb major estabilitat en les finances. També existeix el problema de la inacció enfront l'envelliment d'usuaris del tercer sector que no farà sinó agreujar-se.

Afectacions per la pandèmia

L'impacte de la Covid-19 va ser dur per a CIPO. Tanmateix, a nivell econòmic les institucions van ajudar-la. L'Ajuntament va pagar els serveis encara que no es realitzessin. La Generalitat va pagar un complement de nòmina, a més de la xifra del conveni. És a dir, tot i que el client privat disminuís, la part pública no ha fallat. L'any 2021 ja s'han recuperat (i en alguns casos superat) els nivells de l'any 2019.

CIPO va patir quatre defuncions per Covid-19 (dues de les quals habitaven a la residència). Es va decidir donar la baixa preventiva a tothom, per evitar contagis i complicacions. Es va crear un servei de teleassistència que trigà uns dos mesos a posar-se en marxa. El setembre del 2021 es va poder tornar a realitzar l'activitat de forma "normal", seguint les restriccions, reduint les ràtios dels grups i buscant espais alternatius.

Es dona un gran reconeixement als professionals per la feina feta a les residències durant la crisi sanitària. Dues monitores van decidir confinar-se amb les persones que vivien a la residència donant un servei més gran del que s'ofereix actualment o s'oferia abans del 2020. Això, tot i que CIPO no va ser considerat servei essencial durant l'estat d'alarma i això va provocar una manca de recursos. Un altre problema derivat de la pandèmia va ser la necessitat de llogar un espai nou, ja que el que facilitava l'Ajuntament no era l'idoni per realitzar les activitats sota les restriccions.

CREU ROJA

Introducció

Creu Roja és una entitat que opera a nivell internacional i que té com a objectiu lluitar contra la pobresa amb perspectiva de desenvolupament humà. Els col·lectius amb els quals

treballa són: persones sense llar, gent gran, refugiats, infància en risc i en general qualsevol grup vulnerable. Creu Roja Sabadell també opera a Badia, Barberà i Sant Quirze de Vallès.

Serveis i instal·lacions

Les àrees principals de treball de la Creu Roja són: potenciar la inclusió social i lluitar contra la pobresa, els socors i emergències, l’atenció a persones migrades i refugiades, el medi ambient, la salut, l’atenció a la dependència i la gent gran, l’ocupació, l’atenció a la infància i el jovent, l’ajuda a les persones vulnerables i la conscienciació i sensibilització ciutadana. Dins aquestes àrees s’ofereixen serveis molt diversos amb els quals s’arriba a atendre 76.200 persones.

La missió de Creu Roja és detectar necessitats socials, ajudar a satisfer-les, oferir resposta i aconseguir que aquestes necessitats acabin convertint-se en drets socials per a la ciutadania. A més, advoca per solucions que permetin eliminar la dependència d’ajudes als col·lectius vulnerables per empoderar-se amb, per exemple, la renda universal. També té un paper molt important en la conscienciació sobre les diferents urgències socials existents a través de la formació, les campanyes d’informació i el voluntariat.

Les instal·lacions de Creu Roja Sabadell són: la seu del carrer Marquès de Comillas, un punt de distribució d’aliments al mercat dels Merinals i un punt d’atenció de Creu Roja a Badia del Vallès.

Aquestes instal·lacions són, en general, propietat de la pròpia entitat. A més, disposa d’espais temporals llogats segons necessitats específiques (per exemple: els espais per a la Campanya de Joguines), que acostumen a facilitar els ajuntaments on opera. Es posa de manifest que l’Ajuntament actua com a vincle entre Creu Roja i els espais/recursos en moments de necessitat.

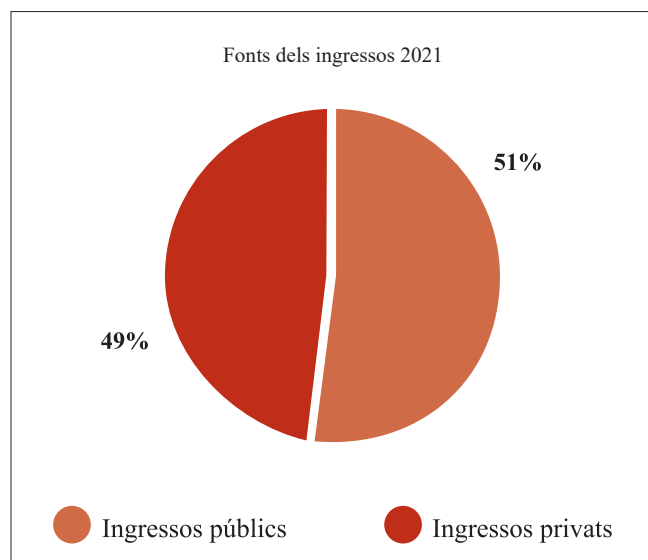
Recursos

Més de la meitat dels ingressos provenen de fonts pròpies, dels quals l’aportació dels 8.042 socis a Sabadell és la més rellevant. Aquesta partida, per si sola, representa el 41% dels ingressos totals de l’entitat, amb més de 840.000 €. Això sense tenir en compte la recaptació del Sorteig de l’Or de Creu Roja, que aporta uns 141.465,81 € extres. A banda d’això, reben subvencions i concerts de caràcter públic i també tenen ingressos per serveis. El pressupost del 2021 va ascendir als 2.071.444,61 €, amb un resultat positiu de 79.371,46 €.

Ingressos Creu Roja 2021	
Fonts pròpies	1.061.621,58 €
Aportacions de socis i sòcies	840.487,07 €
Sorteig d’Or	141.465,81 €
Altres ingressos	79.668,70 €
Donacions i subvencions	327.760,53 €
Subvencions a l’explotació	311.088,80 €
Donacions	16.671,73 €
Prestació de serveis	682.062,50 €
Ingressos totals	2.071.444,61 €

Taula 5. Ingressos de Creu Roja Sabadell per al 2021. Font: Creu Roja (2022). Memòria 2021.

Aquests diners permeten finançar programes dissenyats completament per Creu Roja i cofinançar projectes conjunts amb l'Administració, a més de pagar 789.095 € de despeses de personal (al voltant del 40% de les despeses). Els quatre ajuntaments on opera Creu Roja Sabadell subvencionen projectes concrets, en matèries que van des d'infància fins als sense llar, i també projectes per lluitar contra la pobresa o la Covid, però cal remarcar que el principal aportador és l'Ajuntament de Sabadell.

Gràfic 9. Fonts dels ingressos 2021. Font: Elaboració pròpia a partir d'entrevistes.

El finançament propi de l'entitat (51%) prové de Creu Roja Catalunya i/o Creu Roja Barcelona. Pel que fa a la part de finançament públic (49%), les subvencions provenen de l'Administració local, la Generalitat i l'Estat (que també gestiona els fons europeus), amb algun concert puntual com el Punt de Trobada de la Creu Roja i diners per prestació de serveis com el servei d'atenció als refugiats.

Creu Roja Sabadell compta amb una plantilla de 42 treballadors aproximadament que, junt amb els més de 1.000 voluntaris, permeten tirar endavant la diversitat de serveis que ofereix al conjunt de la societat sabadellenca.

Col·laboració amb altres entitats

La col·laboració amb altres entitats del tercer sector també és bona. Depenent de la raó del projecte, Creu Roja valora col·laborar amb entitats adients per millorar el servei a l'usuari. A més, Creu Roja brinda suport a altres entitats que li ho demanen.

Relacions amb l'Administració

En general s'apunta que la relació sempre ha estat correcta i cordial. Els diferents governs municipals sempre han demostrat voluntat i disponibilitat a l'hora d'enfrontar les necessitats socials identificades per Creu Roja, i l'única mancança ha estat l'aportació de recursos per limitació d'aquests dins la partida del pressupost municipal dedicada a Acció Social.

Afectacions per la pandèmia

Durant la pandèmia l'acció de Creu Roja va augmentar ja que, a diferència d'altres entitats, fou considerada entitat essencial des d'un primer moment. Creu Roja és considerada com a auxiliar dels poders públics i per això va poder seguir oferint els seus serveis. Així doncs, van créixer els contractes amb l'Administració (campanyes de vacunació, salut, etc.). Nogensmenys, al ser una entitat gran, va gaudir de més flexibilitat per gestionar la pandèmia: es va doblar el personal tècnic a Sabadell fins a 70 persones juntament amb l'augment de voluntaris fins a una mica més del miler.

Fruit de la pandèmia es va crear un macrodispositiu de distribució d'aliments a la Fira de Sabadell fins al 20 de desembre, posteriorment es traslladà al mercat de Campoamor fins a l'abril del 2021. Més de vint entitats van tancar durant la pandèmia i Creu Roja va atendre unes 1.200 famílies.

L'augment de la col·laboració dels socis, principalment per part d'empreses, els va permetre comprar dispositius electrònics per repartir entre els usuaris per poder seguir realitzant l'acció social en format virtual en comptes de

presencial. Desgraciadament, degut a les conseqüències de la pandèmia el nombre de noves persones sense llar ha augmentat. A més, la situació de molts usuaris ha empitjorat i, per tant, l'acció de l'entitat s'ha fet més necessària.

FUNDACIÓ MAIN

Introducció

La Fundació Main va començar la seva activitat a Sabadell com el Grup Esplai Torre-romeu l'any 1985. Aquesta plataforma de voluntariat estava enfocada a l'ajuda de les persones gitanes d'aquesta zona, quan el barri encara no estava comunicat amb Can Roqueta.

Poc a poc el projecte va anar creixent ampliant els serveis, que en un principi només es donaven el cap de setmana als infants. Es van començar a oferir serveis la setmana sencera i es va expandir a adolescents i a les famílies, per adaptar-se a les necessitats del barri.

També es van obrir les aules taller en resposta als joves que havien abandonat els estudis però que encara no tenien edat legal per treballar. Els tallers ocupacionals anaven lligats a intervenció amb les famílies i ajuda perquè poguessin contactar amb els serveis socials i altres entitats del tercer sector. És en aquest punt on es comencen a professionalitzar alguns dels serveis.

Amb el canvi de segle la llavors Associació Main, ja present a diferents zones de la ciutat, es divideix en tres fundacions separades, amb patronats i tasques diferents, tot i seguir relacionades entre elles. Així neixen la Fundació Main, la Fundació Idea i la Fundació Eveho.

Serveis i instal·lacions

L'activitat principal de Main és la intervenció comunitària, aglutinant iniciatives socials i veïnals per crear xarxes de suport. La Fundació està involucrada en serveis i projectes relacionats amb l'educació de persones en risc d'ex-

clusió social i joves amb problemes de conducta. També gestionen les UEC (Unitats d'Escolarització Compartida), per a alumnes amb necessitats especials relacionades amb problemes d'adaptació al medi escolar. Aquest últim servei es va incloure a la cartera de serveis públics i tot i que en un principi gestionaven centres repartits per tot el territori català, ara s'han enfocat més en Sabadell i el Vallès (però també Barcelona i el Baix Llobregat).

La Fundació es fa responsable de la intervenció terapèutica dels adolescents i les seves famílies i cerca les oportunitats per recuperar espais de normalitat dins l'entorn familiar. També ofereix serveis per acostar i mantenir la regularitat de l'atenció a la salut mental per als joves.

A més, s'han fet experiències de formació professional que permetin acreditar els coneixements dels joves i des de fa quinze anys té un servei de cooperació internacional a Moçambic per prevenir la prostitució infantil i ajudar els infants desemparats.

Pel que fa a instal·lacions, la Fundació no té en propietat cap dels tres espais principals de què disposa a Sabadell (la seu a la plaça Taulí, l'espai al carrer del Sol i la UEC-PNO de la plaça del Vallès). Aquests edificis són cessions de l'Ajuntament o es troben en règim de lloguer. També disposen d'alguns espais per als serveis oferts a escoles i centres cívics.

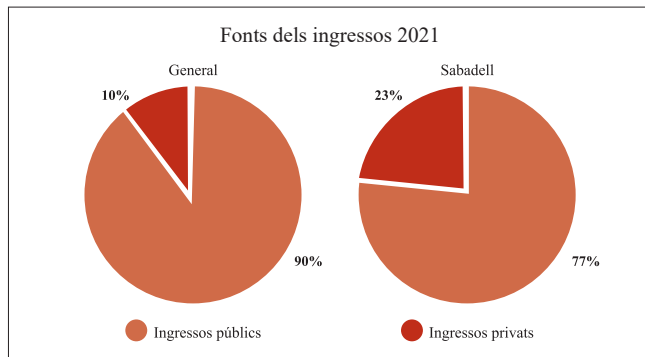
Recursos

A banda del personal tècnic, l'equip humà compta amb psicòlegs, psiquiatres, treballadors socials, educadors socials, integradors socials i les mestres de tallers (per a la formació professional) i els d'educació. En total, 84 persones treballen a la Fundació, de les quals 35 ho fan a Sabadell. A diferència d'altres entitats, tenen pocs voluntaris i les seves tasques s'enfoquen sobretot en matèria de difusió i de suport per als esdeveniments de l'entitat. També compten amb alguns col·laboradors que ajuden en la mentoria i el suport dels professionals en alguns serveis. Les despeses de personal (1.644.676,09 €) representen el 64% de les despeses totals de l'entitat; així doncs, és la partida més important del pressupost.

Ingressos 2021	General	Sabadell	% Sabadell respecte al general
<i>Ingressos per serveis</i>	2.108.654,81 €	758.807,55 €	36,0%
<i>Ingressos per subvencions</i>	449.077,25 €	131.117,87 €	29,2%
<i>Ingressos públics</i>	2.557.732,06 €	889.925,42 €	34,7%
<i>Donacions</i>	7.000 €	7.000 €	100,0%
<i>Altres ingressos privats</i>	285.724,37 €	259.108,55 €	90,7%
<i>Ingressos privats</i>	292.724,37 €	266.108,55 €	90,9%
<i>Ingressos totals</i>	2.850.456,43 €	1.156.033,97 €	40,6%

Taula 6. Ingressos de Fundació Main per al 2021. Font: elaboració pròpia a partir d'entrevistes.

La majoria dels ingressos de Main provenen dels ingressos per serveis (2.108.654,81 €), seguits per les subvencions (449.077,25 €); aquestes dues partides formen els ingressos públics (2.557.732,06 €), que són la majoria d'ingressos de l'entitat. Tot i que la gran majoria del finançament és públic, també hi ha alguna aportació de fons privats com la Fundació la Caixa.

Gràfic 10. Fonts dels ingressos per al 2021. Font: Elaboració pròpia a partir d'entrevistes.

El finançament públic prové en gran mesura de convenis i concerts (ingressos per serveis) i tot i que han augmentat els recursos, això és producte d'haver concertat més serveis i no d'un augment pressupostari pels serveis existents. Això fa que els convenis estiguin endarrerits respecte a les necessitats de personal d'algunes intervencions.

L'activitat realitzada a Sabadell representa un 40,6% del volum d'ingressos de l'entitat. Dins d'aquests destaquen les aportacions de Sabadell en els ingressos privats (el 90,9% del total prové de Sabadell).

Un augment de recursos, a més de permetre'ls una pujada de sous (perquè siguin competitius amb els sous públics), també seria clau per reduir llistes d'espera i d'aquesta manera augmentar la xifra de famílies ateses, així com reforçar les xarxes de suport dels barris.

Col·laboració amb altres entitats

Des de la Fundació s'ha buscat activament la col·laboració amb entitats i projectes com l'Associació Juvenil Esquitx, la Fundació Idea i l'Ocell de Foc, des d'on poder generar sinergies per treballar plegats. També valoren tenir bones relacions amb les altres entitats per poder cooperar i delimitar la feina de cadascuna per tal de no trepitjar-se.

Actualment són copresidents de Vàlua, junt amb CIPO, i valoren molt positivament la plataforma ja que els ha permès crear vincles amb entitats amb les que abans tenien poc contacte, perquè es dedicaven a àrees d'intervenció diferent.

Relació amb l'Administració

Hi ha una col·laboració intensa i cordial amb l'Ajuntament, que fa que la relació sigui molt bona i productiva en ambdós sentits i senten que la ciutat ha reconegut el servei prestat per l'entitat. També tenen bona relació amb altres administracions com el Departament d'Ensenyament, amb el qual han treballat per a la coordinació de les UEC.

Principalment reben recursos dels departaments d'Educació i Treball, però també per part dels ajuntaments i algunes petites subvencions de la Diputació Provincial, que han crescut amb la pandèmia.

També destaquen les facilitats per part de l'Administració a l'hora de cedir-los espais on poder realitzar les seves activitats.

Afectacions per la pandèmia

Durant el confinament els serveis d'intervenció terapèutica i de formació es van passar al format online per tal de poder seguir oferint els serveis. Tot i així, l'impacte per a les famílies va ser important donada la seva situació de vulnerabilitat i desestructuració que es va fer especialment significativa quan es van començar a desescalar les restriccions. Tant els recursos econòmics com el nombre d'intervencions realitzades per Main han crescut fruit de la pandèmia i no hi ha hagut una disminució dels ingressos, cosa que ha permès mantenir les millores respecte a l'ampliació de serveis.

Plataforma Vàlua

Introducció

Vàlua és una plataforma on s'agrupen la majoria d'entitats del tercer sector sabadellenc, amb 29 integrants actualment. La plataforma neix fa dues dècades impulsada

des de l'Ajuntament amb la missió de potenciar la inserció laboral de persones vulnerables. Amb el pas del temps, tot i que Vàlua segueix treballant principalment en el camp de la inserció laboral de persones vulnerables, i de fet està vinculada amb l'Àrea econòmica de l'Ajuntament, cada cop més es va obrint per convertir-se en un ens de coordinació i relació de totes les entitats del tercer sector, independentment de la natura dels seus serveis.

Gràcies a Vàlua, dins el tercer sector sabadellenc s'han anat creant relacions entre les diferents entitats. Especialment des de fa cinc anys, en què es dona un nou impuls a la plataforma aprofitant les relacions prèvies entre directors i/o presidents d'entitats en espais comuns compartits (v.g., Cercle d'Entitats, l'àrea de Persones i Comunitat de la Fundació Bosch i Cardellach, el Consell de Solidaritat i Cooperació, etc.), que enforteixen els vincles i la coneixença entre les pròpies entitats. Així doncs, Vàlua incorpora *de facto* l'objectiu d'unir el tercer sector i d'obtenir-ne beneficis, ja sigui per poder oferir un millor servei en general, promocionar la cooperació entre entitats o disposar d'una major capacitat de negociació davant l'Administració. Des de la seva creació, malgrat aconseguir l'adhesió de la majoria d'entitats del tercer sector, Vàlua no ha acabat d'avançar mai del tot com ho hauria d'haver fet. La realitat és que, avui, una part important dels sabadellencs no coneixen la plataforma, que tampoc no té veu directa a la Taula del Tercer Sector de Catalunya. Tanmateix, la plataforma ha estat generadora d'avantatges a les entitats que en formen part. Tot i així l'activitat de Vàlua no ha sigut estable, amb una extremada dependència de la persona de l'Ajuntament que n'ha de garantir la Secretaria Tècnica. Això ha fet que en alguns períodes la plataforma fos bastant inactiva més enllà de complir amb el seu objectiu primer de la inserció laboral. Això va comportar que fa uns cinc anys algunes entitats (com Atendis, CIPO, Èthos o Esquix) decidissin organitzar-se en la Plataforma Sabadell és Tercer Sector establint una sèrie d'objectius que s'haurien d'aconseguir des de Vàlua. El projecte culmina quan coincidiren en la copresidència anual de Vàlua Esquix i Èthos, el 2021, que passa el 2022 a CIPO i Fundació Main.

A partir de llavors és quan s'estableixen una sèrie d'objectius anuals continguts en un pla d'actuació amb la condició que siguin assumibles. Es trenca d'aquesta manera la tendència de fer grans projectes que difícilment es podien portar a terme. També es canvia el rol dels copresidents, que passen a exercir un paper més actiu dins de la plataforma. En aquesta línia, el 2021, s'estableixen una sèrie d'objectius que tenen com a nord major difusió de la plataforma per donar-la a conèixer entre la ciutadania, incloure més entitats del tercer sector de les que ja en formen part per tal que la plataforma pugui representar tot el tercer sector i no pas una part i, finalment, treballar per constituir Vàlua en una associació amb entitat jurídica pròpia.

Els avantatges de disposar de personalitat pròpia són, d'una banda, tenir veu a la Taula del Tercer Sector de Catalunya, disposar d'una major cohesió entre entitats del sector, gaudir d'una major capacitat negociadora amb les administracions públiques (Ajuntament, Diputació, Generalitat de Catalunya). Els defensors de la transformació de Vàlua com a plataforma amb personalitat jurídica pròpia pensen que aquesta pot ser una manera de defensar els interessos del tercer sector tant al municipi com directament a la Taula del Tercer Sector de Catalunya sense haver de delegar-ho a les federacions que representen els diferents serveis socials. A més, creuen que aquest model territorial, que es podrà exportar a altres municipis catalans, permet una representació que tingui una major coherència amb les necessitats de cada territori.

Tot i així, no totes les entitats estan d'acord amb aquesta via i algunes creuen que constituir Vàlua com a associació provocarà una despesa que anirà en detriment del pressupost que les entitats dediquen als seus serveis. És a dir, hi haurà un cost associat a la creació d'una estructura que haurà de sortir o bé del pressupost municipal en Acció Social a través de subvencions, o bé a través de les aportacions de les entitats que conformen la plataforma, minvant els recursos del tercer sector, que ja són de per si limitats. De tota manera, aquesta és una preocupació comuna entre els defensors de constituir-se en associació, que no bus-

quen tant crear estructures noves, com emancipar-se de les actuals de l'Ajuntament.

No és el primer cop que sorgeix aquest debat dins de Vàlua; caldrà veure, però, si aquest cop els defensors de constituir-se com a entitat pròpia són majoria. Un dels canvis en la direcció que ja s'ha fet tangible és que, en la successió de les copresidències, els antics copresidents segueixen tenint un rol en l'organització transmetent els coneixements i les relacions als nous copresidents per garantir que hi hagi una coherència i continuïtat en els objectius establerts durant els mandats anteriors.

Nogensmenys, hi ha uns objectius comuns entre organitzacions que volen superar el fet que les entitats mirin només pels seus problemes i que es busqui una articulació comuna per fer front als objectius i projectes compartits, tot creant sinèrgies i economies d'escala entre entitats. Un dels principals projectes comuns és fer que l'Ajuntament prengui Vàlua com un interlocutor coresponsable i cogovernant de les polítiques del tercer sector, aconseguint que el consistori escolti les entitats socials a l'hora de fer el pressupost d'Acció Social i de regular en aquest respecte. Evidentment, això s'ha de fer sense perjudici de les prioritats polítiques que pugui tenir el govern municipal en cada moment. És també important una relació de cogovernança entre Ajuntament i entitats per demanar fons a la Diputació Provincial a través d'un Pla de Treball d'Acció Social conjunt, amb les propostes i projectes del tercer sector. També s'ha d'aspirar a què Vàlua sigui un actor principal en el disseny i seguiment dels futurs Plans Estratègics d'Acció Social així com un dinamitzador del Consell d'Acció Social.

Recursos

Vàlua en si no té comptes propis ja que actualment depèn de l'Administració i no és un ens propi. Les entitats que formen Vàlua no poden aportar diners a la plataforma per aquest motiu. Com ja s'ha destacat, les últimes copresidències treballen en aquest sentit defensant la constitució de Vàlua en associació establint un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament, conveni que hauria de

garantir el suport a la Secretaria Tècnica, tal com ve fent fins ara.

El que sí que sabem és el nombre de treballadors i voluntaris que treballen en les entitats de Vàlua. Amb 901 treballadors i 1.723 voluntaris, l'organització estima que ha assistit el 2021 a 56.486 persones.¹⁵ També és de destacar la xifra d'11.166 socis entre totes les entitats amb les que es pot finançar bona part de les activitats.

Relació amb l'Ajuntament

Com ja s'ha comentat, l'Ajuntament de Sabadell actualment assumeix la secretaria tècnica de la plataforma. Si Vàlua es constituís en associació es buscaria que l'Ajuntament seguis aportant la part de secretaria tècnica a través d'un conveni, ja que no podria seguir formant-ne part com a tal.

Les relacions del consistori amb Vàlua han anat variant segons el mandat i el secretari tècnic al capdavant. També es posa de manifest que, tot i una voluntat política més receptiva a les voluntats del tercer sector per part de l'Ajuntament, un dels grans impediments a l'hora de progressar prové de l'aparell burocràtic, que endarrereix el diàleg entre Administració i entitats.

Les entitats del tercer sector fan una tasca subsidiària de l'Administració. Com bé va comentar la presidenta de Càritas Interparroquial en una entrevista realitzada per a aquest informe, tot i que les entitats del tercer sector no són ens públiques, ofereixen un servei que sí que és públic i del qual es beneficia tota la ciutadania.¹⁶ L'Administració ho sap i delega en aquestes per oferir molts dels serveis socials. Per això l'Ajuntament i la resta d'organismes públics han de finançar-les, ja que són les garants de l'Estat

del benestar, especialment cap als col·lectius més vulnerables. Cal, per tant, el reconeixement dels serveis del tercer sector com a essencials, i això s'ha evidenciat més que mai amb la pandèmia.

D'altra banda, el Consell d'Acció Social, creat ara ja fa un any, és l'espai on s'han de discutir les polítiques del tercer sector. Des de Vàlua, però, es considera que aquest organisme s'està demostrant a hores d'ara ineficient i que cal tenir en compte no només l'Acció Social desenvolupada per l'Ajuntament, sinó tota l'Acció Social que es desenvolupa al municipi. Quant al Pla Estratègic d'Acció Social (PEAS), tot i les mancances que presenta, és una base sòlida des d'on partir per tenir una estratègia comuna d'acció respecte al tercer sector, el problema és la falta de continuïtat entre canvis de govern. D'altra banda, fa recaure en les entitats que facin la feina de seguiment sense cap assistència per part del consistori i no n'hi ha hagut cap revisió des que es va crear.

Pel que fa als recursos econòmics, Vàlua treballa per tractar de transformar les subvencions que rep en concerts; així s'aconseguiria una estabilitat econòmica a mitjà/llarg termini. Però no només això, es reclama que l'Ajuntament controli com es destinen aquests recursos, mitjançant l'assoliment d'objectius prèviament establerts. D'aquesta manera, l'Ajuntament s'assegura que els seus recursos estan ben utilitzats mitjançant la rendició de comptes per part de les entitats.

Finalment, destaca el problema comunicatiu per part de l'Ajuntament. El consistori desaprofita l'existència d'aquesta plataforma fent-ne una publicitat nul·la. La ciutadania a penes coneix l'existència de Vàlua, i els esforços per donar-se a conèixer només venen des de les entitats. A més, la pàgina web de la plataforma està desactualitzada per manca d'atenció. Això també perjudica les persones més vulnerables, que sovint no coneixen l'existència de les entitats que els podrien ajudar per la falta de visibilització degut a la inacció de l'Ajuntament en aquest sentit.

Afectacions per la pandèmia

¹⁵ Com ja s'ha comentat, aquesta xifra presenta alguns problemes ja que un usuari que sigui atès per més d'una entitat serà comptat diverses vegades. Per a més detall, consulteu la nota 1 de l'Informe.

¹⁶ El comentari és recurrent i el mateix missatge és present en diverses entrevistes amb membres d'entitats del tercer sector.

L'esclat de la pandèmia va ser molt dur per a les entitats socials degut a que, la majoria d'elles, no van ser considerades "serveis essencials", cosa que va interrompre els serveis a molts usuaris que necessitaven unes rutines per als seus tractaments i que, per tant, van tenir grans perjudicis sobre la seva salut i benestar.

Un dels problemes principals amb què es van trobar les entitats el març del 2020 va ser el fet de necessitar més espais on poder portar a terme les seves activitats d'acord amb els protocols establerts per les autoritats sanitàries. Tot i que en la majoria de casos es va acabar cedint espais, la falta de preparació per donar resposta a una crisi com

la que vam viure el 2020 va provocar que es trigués molt a satisfer la necessitat d'espais que, sumada al temps de confinament, va fer que els usuaris no poguessin seguir les seves rutines durant setmanes.

L'impacte econòmic de la pandèmia també ha estat notable. Hi ha hagut ajuts extraordinaris que han alleujat la situació però resulten en molts casos insuficients. Tanmateix, la pandèmia ha fet que es considerin per fi moltes d'aquestes entitats com a serveis essencials i ha servit com a base per aprendre i millorar a respondre davant situacions de crisi reforçant serveis, protocols, etc.

Conclusions sobre la situació econòmica del tercer sector a Sabadell el 2021

	Despeses de personal	Aportacions dels socis	Subvencions	Ingressos per serveis	Pressupost total	Resultat	Persones ateses	Plantilla de treballadors	Voluntaris
Atendis	4.760.433 €	191.180 €	197.994 €	6.602.036 €	6.866.514 €	181.280 €	276	195	20
AVAN	745.909 €	494.562 €	298.498 €	227.636 €	1.102.811 €	38.753 € ¹⁷	426	37	173
CIPO	3.718.402 €	80.417 €	1.103.310 €	3.758.316 €	5.014.021 €	41.369 €	103	163 ¹⁸	6
F. Main	789.445 €	0 €	131.118 €	832.707 €	889.925 €	149.748 € ¹⁹	908	35	2
Grup 1	10.014.189 €	766.159 €	1.730.920 €	11.420.695 €	13.873.271 €	333.644 €	1.713	430	201
Càritas	315.500 €	43.479 €	48.954 €	99.547 €	480.046 €	6.508 €	989	8	448
Creu Roja	789.095 €	840.487 €	311.089 €	682.062 €	2.071.445 €	79.371 €	38.521	42	1.084
Grup 2	1.104.595 €	883.966 €	360.043 €	781.609 €	2.551.491 €	85.879 €	39.510	50	1.532
TOTAL	11.118.784 €	1.650.125 €	2.090.963 €	12.202.304 €	16.424.762 €	419.523 €	41.223	480	1.733 ²⁰

Taula 7. Dades recollides de les cinc entitats més grans del tercer sector a Sabadell. Font: Elaboració pròpia a través d’entrevistes i memòries de les diferents entitats. Nota: el Grup 1 el conformen les “entitats assistencials” i el Grup 2 el conformen les “entitats generalistes”.

¹⁷ Resultat total de tota l’entitat, a diferència de la resta de xifres que reflecteixen la realitat de l’entitat únicament per a Sabadell.

¹⁸ Aquesta xifra té en compte el personal assistencial de l’entitat juntament amb els usuaris de CIPO amb discapacitat intel·lectual que desenvolupen algun dels serveis laborals de l’entitat cap a altres ens.

¹⁹ Nota 17.

²⁰ En aquest cas pot ser que algun voluntari estigui ajudant més d’una entitat alhora i, per tant, la xifra podria estar inflada.

CONCLUSIONS DE LA TAULA 7

Només amb les sis entitats més grans del Tercer Sector de Sabadell ja és mouen xifres rellevants. Els ingressos conjunts pugen a més de 16 milions d'euros. De les sis entitats analitzades, en podem veure dos perfils molt diferents. D'una banda tenim les que podríem anomenar “entitats assistencials”, conformades per Atendis, AVAN, CIPO i Fundació Main; i de l'altra les que podríem anomenar “entitats generalistes”, que la formarien Càritas i Creu Roja. Aquestes entitats donen feina a més de 450 treballadors i treballadores amb els quals s'han atès 41 milers de sabadellencs.

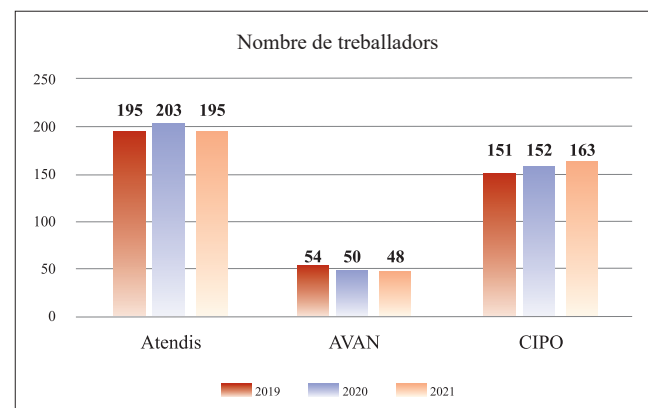
Els tres pilars per a la sostenibilitat econòmica del tercer sector recurrents a la majoria d'entitats en major o menor manera són:

1. La cessió d'instal·lacions per part de l'Administració o de particulars.
2. El finançament públic en forma de subvencions i/o concessions, especialment entre les “entitats assistencials”.
3. El voluntariat, és a dir, persones que realitzen tasques per a les entitats de forma altruista, i sense les quals seria molt difícil tirar endavant el tercer sector. Aquest factor humà és realment important entre les “entitats generalistes”, però també en d'altres, com és el cas d'AVAN.

ENTITATS ASSISTENCIALS

Com ja s'ha indicat, aquestes entitats són Atendis, CIPO, AVAN i Main. Les dues primeres es dediquen al tractament de persones amb discapacitat intel·lectual oferint-los serveis de cures, residència, lleure, inserció laboral i ajuda a les famílies. AVAN assisteix les persones amb malalties de natura neurològica oferint també un seguit de serveis personals i grupals i ajudant les famílies. La Fundació Main dona suport terapèutic i ajuda a joves en situació vulnerable i les seves famílies i pretén enfortir les xarxes comunitàries als barris.

Les principals característiques que tenen aquestes entitats en comú són un nivell de despesa total molt elevat, que en gran part ve explicat per la gran despesa de personal que han de realitzar per pagar els professionals especialitzats en la cura de persones, feina per a la qual un voluntari no està prou qualificat. També tenen despeses importants en el manteniment i l'adaptació de les instal·lacions pertinents, alhora que les eines per assistir els usuaris. Una part important dels seus ingressos provenen dels serveis que presten i que, en gran part, són finançats per l'Administració.

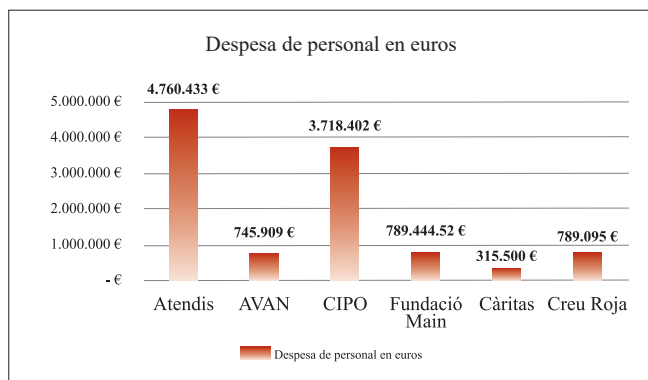

Gràfic 11. Nombre de treballadors. Font: ATENDIS APDP (2022). Memòria 2021; AVAN (2022). Memòria de sostenibilitat 2021, i CIPO (2022). Memòria 2021.²¹

A CIPO, Main i Atendis podem veure com el nombre de voluntaris és baix. En general, els voluntaris desenvolupen tasques de lleure o tallers. AVAN sí que disposa d'un nombre important de voluntaris, amb 173 persones. Aquestes entitats tenen un tipus d'usuari que requereix un tractament especialitzat i concret que ha de ser realitzat per professionals, això fa que les despeses de personal d'Atendis siguin quinze vegades més que les de Càritas i sis vegades més que les de la Creu Roja.

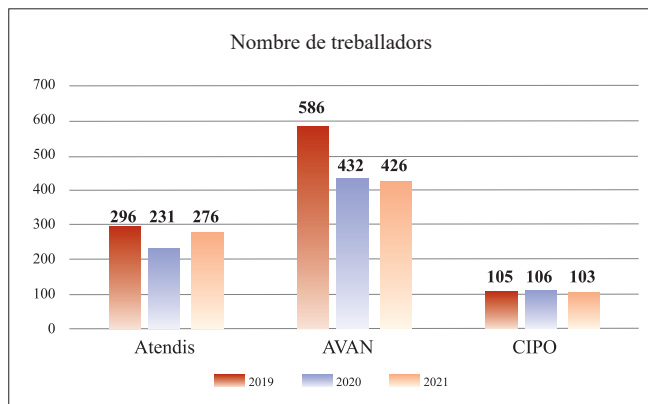
²¹ No s'ha inclòs l'evolució de les persones treballadores de la Fundació Main per falta de dades retrospectives.

El nombre de treballadors d'AVAN en aquest gràfic té en compte no només els treballadors de Sabadell sinó de tots els municipis on treballa, és a dir, Terrassa, Rubí, Sabadell, Sant Cugat i Castellar del Vallès.

Gràfic 12. Despesa de personal. Font: Elaboració pròpia a partir de la Taula 6.

Tot i així, com ja s'ha comentat, les entitats venen necessitant una revisió dels concerts amb la Generalitat per poder apujar els sous dels treballadors a fi d'ajustar-los a l'increment de l'IPC i elevar la ràtio de treballadors per usuari degut a l'envelliment dels usuaris, cosa que provoca un augment en la seva dependència.

Gràfic 13. Persones ateses. Font: ATENDIS APDP (2022). Memòria 2021; AVAN (2022). Memòria de sostenibilitat 2021, i CIPO (2022). Memòria 2021.²²

Tot i que les tres entitats han patit baixes quant al nombre de persones ateses, l'entitat assistencial més perjudicada per

la pandèmia ha estat AVAN, que no només ha perdut més de 100 usuaris, sinó que ha estat l'única de les tres que també ha patit una davallada del nombre de treballadors. També ha estat l'única a tenir un resultat del compte de resultats negatiu amb més de 38.000 € de pèrdues entre l'associació i la fundació. Atendis i CIPO han sigut solvents durant l'exercici del 2021 amb un resultat positiu de 181.280 € i 41.369 €, respectivament. També Main ha tancat el 2021 amb un resultat positiu de 149.747 €. Aquestes xifres són rellevants perquè a l'hora de rebre algunes subvencions és requisit necessari presentar solvència en les activitats.

ENTITATS GENERALISTES

D'altra banda, tenim entitats com Creu Roja i Càritas Interparroquial a Sabadell que ofereixen una llista molt més variada de serveis a la població vulnerable, especialment contra la pobresa i el sensellarisme. Ambdues entitats destaquen de les anteriors pel nombre de voluntaris i per la ràtio de voluntaris per treballador. En aquestes entitats és el voluntariat el que permet tirar endavant les activitats i sense ell seria impossible fer-ho. També destaca l'estructura del seu finançament, que recau menys en els ens públics i més en les aportacions de socis i les donacions (tant econòmiques com en espècie).²³ El tipus de servei ofert permet que es puguin atendre moltes més persones gràcies al fet que les tasques les poden realitzar els voluntaris sense una especialització professional necessària.

Amb més de 1.700 voluntaris treballant al tercer sector sabadellenc es fa més que evident la importància d'aquestes persones per oferir els serveis socials del municipi. Especialment, però no sols, a les "entitats generalistes" on el seu volum és força elevat i on sense ells seria completament impossible tirar la feina endavant. Tanmateix, si es disposés d'un pressupost major, potser es podria ampliar el nombre de professionals; d'aquesta manera les tasques d'alguns voluntaris es professionalitzarien tot i que, evidentment, se seguirà treballant amb una àmplia base de voluntariat.

²² No s'ha inclòs l'evolució de les persones ateses de la Fundació Main per falta de dades.

²³ En aquest sentit, també trobaríem similituds amb AVAN.

AFECTACIÓ PER LA COVID-19

Pel que fa a l'afectació patida durant la pandèmia, podem dividir les entitats en dos grans grups: les que van ser considerades serveis essencials (Creu Roja i Atendis) i les que no van rebre aquest tractament. Tot i que totes les entitats han vist afectada la seva activitat per la Covid, l'impacte ha tingut una repercussió molt diversa entre les diferents entitats. Totes van haver de fer un esforç per adaptar-se al complex context econòmic i sanitari per tal de mantenir en la manera possible el servei als usuaris.

A grans trets, el volum de feina es va veure incrementat, ja sigui perquè la feina en si va augmentar o perquè els recursos per realitzar-la van disminuir (especialment en les instal·lacions). Els fets destacats de cada entitat es poden resumir de la següent manera:

- Càritas:
 - S'atura el voluntariat.
 - Trasllat d'activitats al carrer.
 - Obertura d'un alberg (només durant el confinament total).
- Atendis:
 - Reducció de personal i reorganització de l'activitat diària.
- CIPO:
 - Les entitats públiques paguen els serveis malgrat que no es realitzin.
 - Baixa preventiva als usuaris. Treballadors molt entregats.
 - Creació del servei de teleassistència.
- Creu Roja:
 - Gestió d'un macrodispositiu a la Fira de Sabadell.
 - Atén famílies de les entitats que no poden operar per no ser declarades servei essencial.
 - Duplicació de l'estructura tècnica. Augment del voluntariat.

- AVAN:
 - Els usuaris amb necessitats diàries es veuen molt afectats.
 - Famílies sense descans ni ajuda. Reducció d'activitats.
- Fundació Main
 - Molts serveis passen a fer-se online.
 - El confinament afecta la situació de les famílies desestructurades i en situació vulnerable.

RESUM CONCLUSIU DE LA SITUACIÓ DEL TERCER SECTOR A SABADELL

El conjunt d'entitats del tercer sector realitzen una gran labor per a la ciutadania. Aquesta feina no sempre està prou valorada i moltes vegades potser és invisible. Tanmateix, s'estima que el conjunt d'entitats de la ciutat dona servei a una desena part dels habitants del municipi i ajuda les famílies dels usuaris, de manera que esdevé un sector essencial per al funcionament de la ciutat.

Com hem vist, les entitats poden mantenir l'activitat diària gràcies a ajuts públics. Tot i així, a les entitats els costa mantenir les seves activitats amb el volum de finançament actual, i tot i que aconsegueixen donar un servei de qualitat a les persones vulnerables del municipi, això és possible gràcies a l'enorme feina de treballadors i voluntaris de les entitats. El consistori depèn del tercer sector per cobrir les necessitats de la ciutadania; sense aquestes entitats s'haurien de destinar molts més fons per cobrir aquestes mateixes necessitats. Així, amb un increment del finançament es podria aconseguir una major estabilitat i, presumptament, un millor servei als usuaris. Les entitats entenen que l'Ajuntament disposa d'uns fons limitats que ha de repartir i que elles tenen moltes necessitats, però un augment del finançament podria passar per altres vies com la presentació d'un projecte comú a la Diputació Provincial.

La via d'aquest projecte comú passa, en gran mesura, per un enfortiment de la plataforma Vàlua. Es necessita un ferm compromís per part de totes les entitats per treballar de manera conjunta i, al mateix temps, un reconeixement per part del consistori municipal de la cogovernança entre tercer sector i Administració, on les polítiques es marquin des del govern municipal, però es consulti el tercer sector i es col·labori per materialitzar els objectius plantejats. També és necessària la cooperació entre entitats per fomentar les economies d'escala i així fer més eficients les activitats de les entitats, evitant redundàncies.

L'Ajuntament coneix els recursos disponibles i Vàlua coneix les necessitats dels usuaris. Amb la simbiosi d'ambdues no només es poden gestionar els recursos destinats a Acció Social de millor manera, sinó que es pot desenvolupar un Pla d'Acció comú que permeti rebre finançament de la Diputació.

L'AJUNTAMENT com a proveïdor de béns i serveis socials

El Pla Estratègic d'Acció Social

L'any 2015 professionals de l'Ajuntament de Sabadell, tècnics, voluntariat i activistes de les entitats i plataformes socials, conjuntament amb persones en representació dels grups polítics de la ciutat, van consensuar un document per plantejar l'estratègia municipal en matèria social entre el 2016 i el 2025 elaborat per l'Ajuntament.

El document desenvolupat en aquest marc volia assolir cinc objectius clars que establissin els seus límits: “abordar les desigualtats, incorporar la participació, tenir en compte l'evidència científica, assegurar que el pla estratègic sigui viable i anar d'una visió sectorial de la política a una de més transversal”.²⁴ El PEAS havia de servir per orientar l'Ajuntament i altres ens externs en matèria d'Acció Social.

Es van identificar onze principis generals: transformació social, participació, acció comunitària, igualtat de gènere, apoderament i capital social, coresponsabilitat, integralitat, proximitat, prevenció, la persona en el centre, transversalitat; i quatre pilars principals: emergència social, inserció sociolaboral, infància i adolescència, autonomia personal i promoció de la salut per orientar les accions concretes que havia de realitzar el consistori en el marc del Pla Estratègic.

²⁴ Ajuntament de Sabadell (2015). *Pla Estratègic d'Acció Social 2016-2025* (PEAS).

Valoració de la situació pel consistori

Dins el marc del PEAS, la regidoria d'Acció Social de l'actual govern municipal va apostar per l'Estratègia d'Inclusió Social marcada per tres eixos:

- 1) El model d'atenció.
- 2) L'aliança.
- 3) El treball en xarxa comunitari.

Les prioritats de la regidoria es van establir també d'acord amb el Pla Estratègic de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya 2021-2024.

Les prestacions van ser la partida d'Acció Social que més va variar respecte al pressupostat. No és infreqüent aquesta situació. El 2021 va passar de 650.000 € pressupostats a més de 2,2 milions de despesa liquidada. Per al 2022 s'ha augmentat el pressupost de les prestacions quasi un milió d'euros fins als 1.600.000 €, preveient que la xifra liquidada al final de l'any serà superior.

Afectacions per la pandèmia

La pandèmia va obligar a desplaçar els serveis socials dels CAP als centres cívics. El model sabadellenc estava molt orientat cap a un model sociosanitari d'atenció, on els punts d'atenció dels serveis socials es trobaven situats als Centres d'Atenció Primària. Això permetia un fàcil

accés als usuaris i anava molt lligat a l'atenció de la dependència, però allunyava alguns sectors de la població i provocava que els treballadors socials haguessin de ser molt generalistes.

Aquest model era molt efectiu al principi, però es va anar trobant amb diferents problemes. El creixement de l'ICS (Institut Català de Salut) va desplaçar els Serveis Socials creant una “redundància” en la figura del treballador social de l'ICS. Ambdues figures no són del tot equiparables, però compartir espais generava alguns problemes i confusions. A més, el treballador social de l'ICS no té facultats per poder atorgar prestacions.

El desplaçament dels treballadors socials també ha anat acompanyat d'una tendència cap a l'especialització dels professionals durant l'últim mandat. Un exemple preeminent d'aquestes especialitzacions es la infància i adolescència, on s'ha orientat una sèrie de treballadors que atendien diversos col·lectius cap a l'atenció exclusiva d'aquest grup per tenir un tracte més personal i millorar el contacte amb les escoles i instituts. Això ha millorat els sistemes de detecció i explicaria en part l'increment de persones assistides en temps recents.

Els propers passos que preveu la regidoria d'Acció Social són ampliar els seus objectius cap a l'acció comunitària per combatre la marginalitat amb xarxes de suport més denses en aquelles zones, com Merinals, on actualment es detecten mancances d'alguns serveis, sense que aquest recolzament familiar o comunitari en cap cas substitueixi l'assistència social, sinó que la reforci.

Un altre efecte de la pandèmia ha estat l'increment de persones demandants dels serveis socials, especialment en temes d'alimentació i prestacions. La majoria de casos nous van ser les persones amb treballs informals, especialment del sector de les cures (neteja i serveis a la llar), que van quedar al carrer degut al confinament. També hi va haver casos puntuals de treballadors provinents de l'economia formal que van patir retards per cobrar els ERTOS. A diferència de la crisi del 2008, però, un cop superada

la crisi, la xifra de persones assistides va tornar a baixar, especialment quan la majoria de treballadors i treballadores informals van poder tornar a la feina i els ERTOS van ingressar-se a les persones corresponents.

Una altra diferència respecte a la crisi bancària ha estat que, mentre que després del 2008, tot i no reduir-se el nombre de persones assistides, la rotació era molt gran i la majoria de persones aconseguien sortir del sistema, actualment la cronificació de la dependència a l'assistència és cada cop major. Amb l'actual crisi, a les persones els costa més deixar de dependre de les prestacions i han augmentat considerablement les intervencions per sobre del nombre de persones assistides, augmentant el nombre d'intervencions per persona atesa de tres a més de quatre anuals.

Durant el confinament, la regidoria d'Acció Social fou dels pocs aparells municipals que no es va aturar per la pandèmia. Gran part de la feina va passar a atenció telefònica, cosa que malauradament va dificultar l'assistència d'alguns col·lectius, com també ho va provocar el sistema de cites prèvies. Tot i així s'han reforçat els mecanismes de detecció de persones en risc de situacions de marginalitat, per tractar de contrarestar les dificultats d'accés al sistema.

Relacions de l'Ajuntament amb les entitats del tercer sector

En matèria de serveis socials, Càritas i Creu Roja són actors clau que complementen l'Ajuntament en les seves tasques assistencials, ja que tots tres ofereixen serveis molt generalistes que els distingeix d'organitzacions més especialitzades com CIPO, AVAN o Atendis, les quals tenen unes tasques assistencials molt més concretes. L'Ajuntament valora la relació amb aquestes dues entitats, amb les quals es distribueixen les tasques de serveis socials per poder arribar millor a tota la ciutadania. L'Ajuntament té un conveni amb Creu Roja i un consens de coordinació amb Càritas, sobretot per a l'assistència al sensellarisme.

L'Ajuntament prioritza el treball en xarxa, on Administració i entitats del tercer sector social col·laboren en una

estratègia conjunta. És per aquest motiu que s'ha obert el consell d'Acció Social, on s'ha creat un àrea bàsica que serveixi com a espai comú d'acció per la inclusió social.

L'Ajuntament demana a les entitats del tercer sector que s'organitzin com a col·lectiu coherent i en aquest sentit valora molt positivament el rumb pres per Vàlua. Tot i així, l'Ajuntament creu que encara hi ha moltes entitats que fan la mateixa activitat i que competeixen per uns mateixos recursos en comptes d'aprofitar les possibles economies d'escala. També critica la redundància d'espais on hi ha els mateixos actors, cosa que provoca haver de fer les mateixes reunions diversos cops. L'Ajuntament aposta per racionalitzar la situació a través de Vàlua, convertint-la en la plataforma de tot el tercer sector.

Els propers passos, creu l'Ajuntament, que hauran de fer són veure la manera de constituir legalment la Plataforma Vàlua i pactar les polítiques d'Acció Social en un espai comú amb les entitats on s'agrupin tots els interessos dels ens proveïdors de serveis públics, siguin entitats públiques o privades.

La crisi de l'habitatge

L'Ajuntament detecta en l'habitatge la major problemàtica social de la ciutat. És amb diferència la prestació que més ha crescut. Mentre altres prestacions com l'alimentació o els subministraments s'han mantingut més o menys estables, el preu de l'habitatge s'ha disparat. Aquesta despesa provoca el desquadrament als pressupostos de la partida de prestacions, que s'acaba liquidant a valors superiors als pressupostats.

El marc legal per atendre aquesta situació és previ inclús a la crisi econòmica de l'any 2008, cosa que dificulta la seva aplicació avui en dia. Les entitats poden ajudar el consistori en la gestió d'aquesta problemàtica social però depenen en part dels recursos que els pugui donar l'Ajuntament. El mecanisme més habitual per combatre el sensellarisme són les prestacions per a pensions i habitacions de relloguer. Aquests espais s'han convertit a la força en

l'habitatge de moltes persones per la impossibilitat de llogar un pis degut als seus elevats costos, inclús als barris més perifèrics. Això provoca que en molts casos de prestacions faltin contractes, ja que les habitacions rellogades es fan de manera informal. Aquesta situació provoca que s'estigui assumint despesa corrent de les persones assistides a la partida de prestacions d'urgència, ja que no tenen mitjans econòmics per poder pagar uns lloguers amb els preus actuals. Les prestacions s'estan convertint cada cop més en garantia d'ingressos per a moltes persones, reforçant la cronicitat d'algunes famílies a la xarxa d'assistència social.

Els preus dels lloguers han pujat inclús entre l'immobiliari degradat. A barris perifèrics el lloguer mitjà és de 600 €/mes, que arriben als 800 €/mes per a la totalitat de Sabadell. El cost de les habitacions rellogades s'ha duplicat l'últim mandat amb un preu actual al voltant dels 300 €/mes. L'Ajuntament no disposa d'una dada oficial dels habitatges buits al municipi, però sí que ha detectat fins a 1.300 casos d'ocupació, dels quals el 2% pertanyen a particulars i entre el 7 i el 9% són públics. Això no vol dir que aquests percentatges es mantinguin per a la totalitat del parc ocupat, però pot donar una idea.

Entre l'Ajuntament i VIMUSA hi ha hagut una adquisició de 100 pisos a preu de mercat per convertir-los en pisos socials de la Mesa d'emergència habitacional de Sabadell. S'han comprat dos edificis sencers i s'han adscrit a VIMUSA. Es pretén que VIMUSA compri edificis sencers per gestionar-los com a habitatge públic. En alguns casos s'ha hagut de rehabilitar els habitatges, incrementant-ne els costos. El procés de compra, però, és molt lent i pot arribar a estendre's durant dos anys, per tant, aquesta solució ha d'anar acompanyada d'altres.

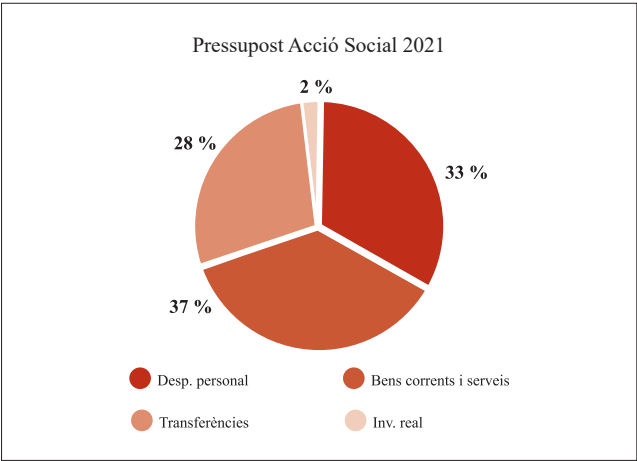
VIMUSA està fent una promoció nova d'habitatge públic. Està creant habitatge dotacional a un quart centre a la Roureda. Començarà el 2023 i construirà pisos per a joves d'uns 40 m². Es farà cessió del sòl a cooperatives i entitats socials. De moment s'està treballant amb la Fundació Sales i Cohabitac. També s'està treballant amb CIPO per

fer una residència amb centre ocupacional mitjançant la mateixa fórmula de cessió de sòl públic. Endemés, s'està treballant en cessions similars amb Atendis, Xalès i Obrir-se al Món. Es busca generar nou sòl per poder cedir-lo a entitats com CIPO o Creu Roja.

Evolució del finançament municipal

Tant el pressupost total per habitant, com les inversions reals per habitant de Sabadell per als anys 2010 a 2017 són superiors a les de Terrassa, però encara estan molt lluny de Barcelona i altres ciutats vallesanes com Granollers o Cerdanyola del Vallès. Mentre que la despesa per càpita és de 1.747 € a la capital catalana, a Sabadell només arriba a 430 € i a Terrassa, 280 €. La diferència és encara més abismal si ho comparem amb alguns municipis vallesans com Polinyà (4.823 €) o Santa Perpètua de Mogoda (4.578 €), on l'existència dels polígons industrials fa que hi hagi un pressupost per càpita més alt. De fet, a excepció de Ripollet i Rubí, la majoria de municipis vallesans superen en despesa per càpita les dues capitals comarcals.²⁵

Aquesta tendència també es repeteix en els ingressos per impostos sobre el capital físic, on Terrassa i Sabadell es troben a la cua (2.365 € i 2.238 € per càpita), només seguits per Ripollet. Aquesta falta de recaptació es tradueix en manca de despesa.²⁶

Gràfic 14. Pressupost Acció Social 2021 Sabadell. Font: AJUNTAMENT DE SABADELL (2021). *Pressupost 2021*.

Pel que fa als recursos econòmics destinats a Acció Social, podem veure que l'Ajuntament disposa de 21.628.607,12 € pressupostats en aquest departament per al 2021. D'aquests, més d'un terç es va destinar a despeses de béns corrents i serveis, és a dir, 7.901.772,09 €. Un altre terç va satisfer les despeses de personal, que estaven pressupostades en 7.185.753,70 €. D'altra banda, es va destinar un 28,16% del pressupost a transferències corrents, principalment a entitats sense ànim de lucre, que va ascendir a 6.089.958,36 €. Finalment, les inversions reals representaven un 2,1% amb 451.122,97 €, destinats a nous edificis i urbanisme.²⁷

²⁵ LARROSA PADRÓ, M. (2019). *Sabadell, ciutat fletxada. Una mirada en favor d'un nou municipalisme*, p. 127-149.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ AJUNTAMENT DE SABADELL (2021). *Pressupost 2021*.

Acció social	Desp. de personal	Compra de béns i serveis	Transferències	Total	% del total	Productivitat
2015	3.608.890 €	819.205 €	2.963.054 €	7.391.149 €	4,3%	1,048
2016	4.733.292 €	5.835.592 €	3.291.546 €	13.860.430 €	7,7%	1,928
2017	4.988.232 €	6.127.884 €	3.967.595 €	15.083.711 €	7,7%	2,024
2018	5.528.989 €	6.112.394 €	4.521.745 €	16.163.128 €	8,0%	1,923
2019	6.999.066 €	7.766.838 €	4.446.066 €	19.211.970 €	8,6%	1,745
2015	49%	11%	40%	100%		
2019	36%	40%	23%	100%		

Taula 8. Pressupost en euros i percentatges del Departament d'Acció Social (2015 i 2019). Font: Nota 26.

Per posar en context les dades pressupostàries de l'Ajuntament, les compararem amb les mateixes dades del consistori de Terrassa, ja que considerem que ambdues ciutats són significativament semblants quant a població i recursos. En termes relatius, l'Ajuntament egarenc té un pressupost destinat a Acció Social del 10,34% del total, més elevat que el percentatge que hi destina l'Ajuntament de Sabadell, amb un 9,07%, una xifra que encara és prou superior al 6,39% que la Diputació Provincial destina a Serveis Socials (sumant les partides de Mesures d'acció social, Suport als serveis socials municipals i Suport a famílies, gent gran i atenció a la dependència, que sumen 67.697.456,6 €).²⁸ El pressupost egarenc és major: 27 milions d'euros. Tanmateix, la gran diferència es troba en les despeses de personal: 12 milions d'euros (és a dir, un 43% del pressupost social). Per tant, la quantitat del pressupost que pot anar destinada a les entitats és pràcticament idèntica tant a Sabadell com a Terrassa (14 milions i 15 milions, respectivament).²⁹

Com un altre fet positiu cal destacar que, des del 2015, l'Ajuntament ha posat molt èmfasi en el departament

d'Acció Social, que va passar del 4,3% del pressupost municipal al 8,6% el 2019, amb un pressupost de 19,2 milions d'euros per a aquest departament i que ha arribat als 21,6 milions el 2021. D'altra banda, la crescuda en general del pressupost durant aquest període ha produït que es destini el triple de recursos el 2019 respecte al 2015. A més, després del concert sobre la gestió de residus, el segon concert més gran de l'Ajuntament és a l'àrea de l'Acció Social, concretament amb l'assistència domiciliària. També a gent gran i joventut i infància hi ha grans despeses per part del consistori municipal.

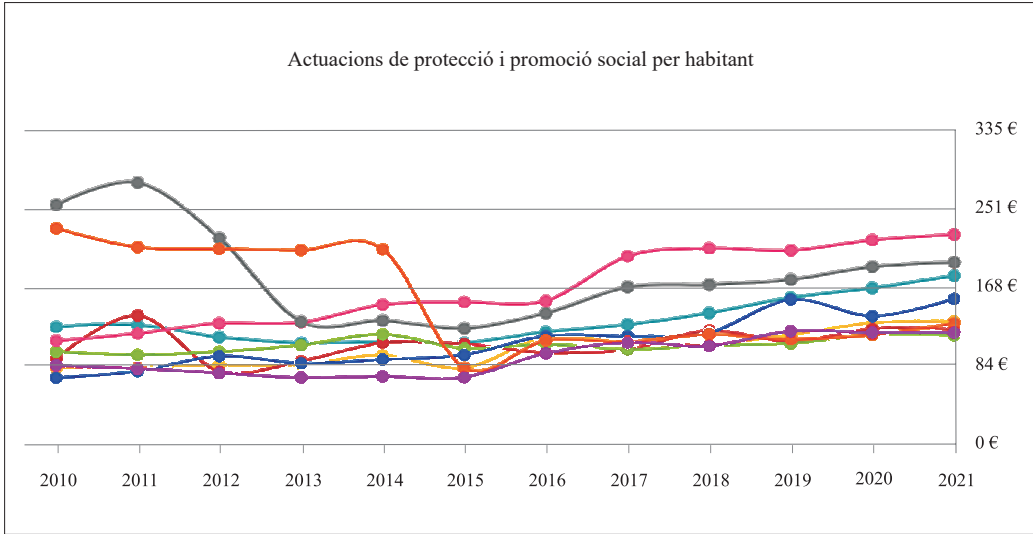
Tot i que la despesa en personal ha augmentat un 94%, s'ha reduït el percentatge d'aquesta despesa respecte al total i, a més, s'ha millorat la "productivitat", entesa com els diners gestionats per cada euro invertit en personal, d'1,04 € a 1,75 €, per al 2019. Encara i així, la màxima "productivitat" es va assolir el 2017 amb 2,02 € per cada euro de personal, i es va revertir la tendència el 2018 i el 2019. Entre 2017 i 2019 es va pujar significativament la despesa de personal per augmentos salarials i des de llavors s'ha mantingut estable. L'any 2023, però, també es preveu una crescuda important de la despesa degut a la contractació de sis treballadors nous.

²⁸ DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2022). *Pressupostos 2022*.

²⁹ Nota 26.

Les transferències han crescut un 50%, tot i que han perdut molt pes relatiu, passant del 40% al 23% del pressupost d'Acció Social entre 2015 i 2019. Segurament això segueix una tendència “municipalitzadora” que dificulta la cooperació entre ciutat i Ajuntament, a més que es tem que aquestes transferències podrien ser titllades d’“electoralistes”, cosa que reforça la idea que l'Administració no hauria de treballar amb entitats socials privades.

Finalment, veiem que la partida que més ha crescut amb diferència és la compra i venda de serveis, que ha passat de ser l'11% del pressupost al 40% i que ha sofert un creixement del 948% ja que ha passat de només 819.205 € a 7.766.838 €. En general, el pressupost s'ha multiplicat per més de dos cops i mig durant aquest període, donada la clara orientació social aplicada per l'Ajuntament i el compromís amb l'Acció Social.

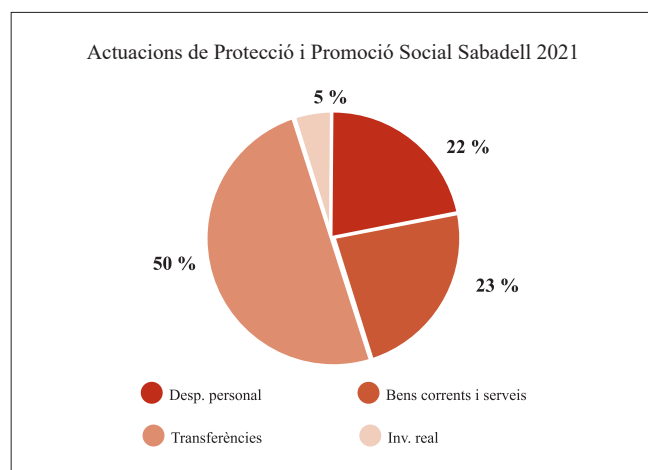

Gràfic 15. Actuacions de protecció i promoció social per habitant. Font: TRANSPARÈNCIA CATALUNYA. Dada recuperada l'1 d'agost de 2022 a: http://pressupostsmunicipals.transparenciacatalunya.cat/compare/sabadell:terrassa:igualada:girona:barcelona:manresa:granollers:polinya:badalona/2021/G/functional?parent_code=2

	2021	CANVI ANY ANTERIOR		2021	CANVI ANY ANTERIOR
 Sabadell	179,23 €	+7.83%	 Sabadell	38.812.966,80 €	+7.83%
 Terrassa	130,48 €	+1.08%	 Terrassa	29.098.095,00 €	+0.79%
 Igualada	122,30 €	-0.49%	 Igualada	4.982.823,730 €	-0.48%
 Girona	115,77 €	-0.25%	 Girona	11.966.723,98 €	-0.25%
 Barcelona	222,96 €	+2.6%	 Barcelona	371.042.537,24 €	+2.61%
 Manresa	193,55 €	+2.45%	 Manresa	15.144.614,00 €	+2.45%
 Granollers	154,65 €	+13.68%	 Granollers	9.653.150,12 €	+13.68%
 Polinyà	128,69 €	+10.49%	 Polinyà	1.094.399,00 €	+10.5%
 Badalona	118,83 €	0%	 Badalona	26.518.651,51 €	0%

Taules 9 i 10. Actuacions de protecció i promoció social per habitant i total. Font: Ibídem Gràfic 13.

La xifra canvia, però, si tenim en compte el total de despesa en actuacions de protecció i promoció social per habitant. Sabadell, amb els 179,26 € per habitant, supera els 130,48 € de Terrassa i els 118,83 € de Badalona, municipis amb una xifra de població similar. També supera la xifra de municipis com Igualada, Granollers, Girona o Polinyà. Tot i així, encara queda lloc a créixer per arribar als 193,55 € de Manresa o als 222,96 € de la capital catalana. Sabadell també destaca pel seu creixement respecte a l'any anterior amb un 7,83%, més que el creixement de Terrassa (1,08%) o el de Barcelona (2,6%). El total invertit per Sabadell en aquestes actuacions és de 38.812.966,80 €, mentre que Terrassa inverteix un 25% menys, amb 29.098.095 €, i Badalona un 31,7% menys, amb 26.518.651,51 €.

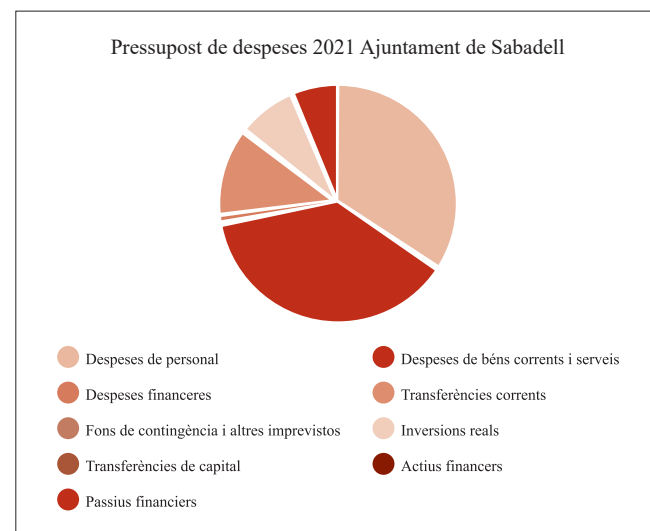
Gràfic 16. Actuacions de Protecció i Promoció Social Sabadell 2021. Font: AJUNTAMENT DE SABADELL (2021). Estat de Liquidació de Pressupost de Despeses per Grup de Programa i Concepte.

La despesa el 2021 per a Actuacions de Protecció i Promoció Social va acabar ascendint a 50.179.539,38 € sumant els Serveis Socials i Promoció Social amb el Foment a l'Ocupació. D'aquests, més d'una cinquena part va acabar a despeses de personal (11.037.938,77 €). Una altra cinquena part llarga es va destinar a despeses de béns corrents i serveis (11.661.237,76 €). La partida més gran van ser les transferències corrents, prop de la meitat de les despeses totals (25.079.590,45 €) i la majoria de les

despeses de la part de Foment de l'Ocupació (prop del 85%, amb 15.313.424,61 € de 18.113.827,3 dedicats a les transferències corrents). Finalment, la inversió real es va situar prop del 5%, amb 2.400.772,40 €.

Tot i les bones dades en aquest respecte, l'Ajuntament de Sabadell es troba amb el problema de la complexitat del seu organigrama organitzat al voltant de quatre grans àrees fortament polítiques i que no tenen una coherència tècnica interior: 1. Presidència i Serveis Centrals; 2. Drets de la Ciutadania i Promoció Econòmica; 3. Cohesió Territorial, i 4. Promoció de la Ciutat i Innovació.

La qüestió amb les àrees actuals és que no hi ha una visió conjunta d'algunes matèries que se situen entre dues àrees. Tampoc hi ha una coherència dins les àrees que apleguen matèries massa diverses per gestionar-se conjuntament. A més, al capdavant de l'àrea manca la figura del director tècnic o de serveis (és a dir, un director general). En comptes d'aquesta trobem la figura del coordinador, el qual té capacitats tècniques limitades que l'eludeixen de certes responsabilitats.³⁰

Gràfic 17. Pressupost de despeses 2021 Ajuntament de Sabadell. Font: AJUNTAMENT DE SABADELL (2021). Pressupost 2021.

³⁰ Nota 26.

Un altre problema amb què es troba el consistori són les grans dimensions de personal, especialment administratiu (51% del total), que hauria de passar en la mesura del possible a ésser tècnic (només el 32% del total) a través d'una reconversió dels treballadors públics mitjançant formacions internes. Hi ha més de 1.500 treballadors públics a Sabadell, però manquen els perfils tècnics i existeix un gran nombre de funcionaris administratius. El personal representa un 34% del pressupost municipal, amb un cost de 79.369.158,72 €, sobre uns pressupostos d'uns 233.380.000 € per al 2021.

En el cas de l'Acció Social, l'Ajuntament disposa de més de 150 treballadors, dels quals al voltant de dues tercers parts són tècnics i menys d'un terç administratius. El gruix d'aquests treballadors es dedica als serveis d'informació, orientació i assessorament. Junt amb Cultura i Educació, és un dels serveis amb més nombre d'empleats. Això no té per què ser negatiu per se, però es pot convertir en un problema quan, com és el cas de Sabadell, els costos de personal representen una fracció important del pressupost.

Per part de les entitats entrevistades s'ha comentat que l'Ajuntament elabora i anuncia plans estratègics i mesures atractives per al sector. Tanmateix, els problemes arriben a l'hora de la implementació. La plataforma Vàlua defensa que l'elaboració de plans estratègics hauria d'anar acompanyada d'un seguiment i control d'execució amb la seva corresponent adaptació a la situació real viscuda, i que no

recaigués la feina en les entitats sense cap assistència de l'Ajuntament. Des de les entitats es defensa que seria més positiu per als ciutadans elaborar uns plans socials factibles i realitzables i no tant promeses de grans canvis i millores que no s'acabin realitzant (per diversos motius), i que si existeix un Pla Estratègic d'Acció Social, per algunes mancances que pugui tenir, segueix essent la base necessària per poder avançar en aquest sentit, però per a això cal que n'hi hagi una continuïtat entre canvis de govern municipal, encara que se'n facin les pertinents revisions.

Un altre aspecte a comentar referent a la situació de l'Acció Social al municipi és el fet que l'Ajuntament, com a institució, només ofereix servei a persones empadronades a la ciutat i, per tant, no es pot ajudar les persones que requereixen serveis socials i no hi estan empadronades, que són derivades a les entitats del tercer sector. L'Ajuntament, a més, dirigeix altres ciutadans a les diferents entitats i delega en aquestes perquè els serveis tirin endavant.

El consistori és altament dependent d'aquestes entitats que actuen com un coixí amortidor del volum de feina dels serveis socials municipals. Accions d'aquest tipus no s'haurien de dur a terme sense la pertinent contraprestació econòmica pels serveis, ja que d'aquesta manera només s'aconsegueix tensar la relació entre tercer sector i Administració pública alhora que se sobrecarrega el volum de feina de les entitats.

Subvencions municipals

D'unes xifres treballades el 2018 des d'entitats del Tercer Sector sabadellenc es desprenia que les principals entitats socials de la ciutat, en conjunt, rebien de l'Ajuntament l'equivalent a l'1,89% de la suma dels seus ingressos pressupostaris.³¹ En la constatació que aquestes entitats

realitzen funcions socials i fins i tot públiques decisives, aquest fet indicava un fet preocupant com a senyal de dissociació entre govern municipal i societat civil, o entre Administració i agents de serveis. Un senyal que ens ha de portar a una anàlisi més detallada de la relació econòmica entre Ajuntament i entitats.

³¹ Dades aportades per Joan Brunet Mauri.

	2018	2019	2020	2021
Total pressupost	204.093.500 €	224.608.000 €	226.606.000 €	233.380.000 €
Total subvencions	1.077.762,94 €	1.317.205,05 €	1.306.991,44	1.531.847,28 €
% subvencions sobre el pressupost	0,528%	0,586%	0,577%	0,656%
Subvencions acció social	119.873,57 €	164.068,87 €	164.780,21 €	165.000,00 €
% acció social sobre pressupost	11%	12%	13%	11%

Taula 11. Marc pressupostari de les subvencions municipals de Sabadell anys 2018-2021. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades municipals.

Com veiem a la Taula 11, hi va haver un fort canvi de tendència amb el relleu de govern municipal l'any 2019, que va augmentar significativament la xifra atorgada en subvencions gairebé en 240.000 € respecte al 2018. El pressupost també va augmentar més de 20 milions d'euros. Tot i així, el percentatge de subvencions respecte del pressupost total va continuar estant lluny de l'1%, amb un increment del 0,058% fins al 0,586% del pressupost.

El 2019 ha seguit augmentant el pressupost total i la xifra de subvencions i actualment se supera el milió i mig d'euros destinats a subvencions, que ja representa el

0,656% del total del pressupost. Caldrà veure si aquesta tendència positiva es manté en el temps.

Pel que fa a les subvencions en acció social (antigament serveis socials), també han anat en augment creixent més de 45.000 € des del 2018, tot i que el canvi significatiu fou el 2019 i d'ençà han augmentat molt moderadament fins als 165.000 €. Més enllà, veiem un retrocés del pes de les subvencions en acció social respecte al total de subvencions que, tot i augmentar del 2018 al 2020, han retrocedit a xifres del 2018 amb un pes de l'11% respecte al total.

	Pressupost total	Subvencions	% sobre pressupost	Subvencions d'Acció Social	% sobre total subven-cions
Sabadell	233.338.000,00 €	1.531.847,28 €	0,656%	165.000,00 €	10,77%
Terrassa	219.443.304,00 €	2.355.810,80 €	1,074%	54.125,00 € ³²	2,30%
Relació Trs/Sbd	0,940452494	1,537888816	1,63526475	0,3280303	0,2132991

Taula 12. Comparativa del marc pressupostari de subvencions entre Sabadell i Terrassa per al 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades municipals.

³² Terrassa no té un apartat d'Acció Social en les seves subvencions, així que s'ha sumat la partida de "Capacitats diverses i Accessibilitat" amb la de "Ciutadania", que serien similars a les que comprèn aquest apartat de les subvencions sabadellenques compost per "Persones amb discapacitat" i "Projectes d'Inclusió Social".

Si comparem les xifres de Sabadell amb les de Terrassa veiem com Sabadell té un pressupost superior per més de 20 milions d'euros i amb unes xifres de subvencions en matèria d'acció social molt superiors (més del triple), però si mirem el pes respecte al total de subvencions és encara més acusat (més de quatre vegades i mitja superior). Tot i així, Terrassa segueix sent molt superior quant a la xifra total de subvencions atorgades per més de 800.000 € fins als 2.355.810,80 €, més d'una vegada i mitja el pressupost de Sabadell en subvencions, 1.531.847,28 €. El pes de les

subvencions en el pressupost de Terrassa supera l'1%, amb un 1,074%, que és 1,64 vegades el pes de les subvencions en el pressupost de Sabadell (només 0,656%), per tant, encara queda camí per recórrer en aquest sentit.

Les entitats pensen que l'Administració sabadellenca té una consideració negativa d'aquesta mena de subvencions que es perceben com una "privatització" de les prestacions socials que impedeix una cooperació dinàmica entre entitats socials i Ajuntament. En realitat, la municipalització tendeix

a concentrar la gestió de serveis en l'Ajuntament i deixa de banda la ciutadania articulada a través d'associacions i organitzacions.

Una altra diferència important és que a Terrassa, com a Barcelona, s'efectua una sola convocatòria pública per a la sol·licitud de subvencions, mentre que a Sabadell trobem convocatòries diferents per cada departament, fet que dilueix la relació entre entitats i Ajuntament i que pot dur a confusions o falta de publicitat de les convocatòries.

El paper d'altres administracions

Dins el pressupost municipal són importants les transferències de l'Estat. Per la seva banda, el 2022 la Generalitat va aportar gairebé un terç del pressupost municipal d'Acció Social amb 8.022.446,14 €, mentre que la Diputació Provincial de Barcelona va donar 948.185 €. La relació de la Diputació amb les entitats s'ha dificultat per temes administratius. Però aquesta és clau dins l'Acció Social

gràcies a la seva visió estratègica i té una part important dels recursos dedicats a innovació. Pel que fa a les organitzacions, són les subvencions i concessions atorgades per la Generalitat les que resulten imprescindibles per al seu finançament en molts casos.

De les entrevistes amb entitats es desprèn que la institució que presenta més problemes a l'hora de finançar les entitats del sector social és la Diputació Provincial. Tot i que sí que existeixen algunes subvencions provinents d'aquest ens, falta un projecte conjunt municipal (d'entitats del tercer sector i Ajuntament) per poder comunicar-se amb aquesta Administració i així demanar-li recursos. A més, es destaca l'especial dificultat dels processos de sol·licitud de subvencions, especialment tenint en compte la quantitat percebuda finalment per les entitats.

També és interessant remarcar que la gestió d'alguns centres cívics administrats directament per la Generalitat pot passar a ser administrada per l'Ajuntament els propers anys, com en el cas dels altres centres i casals de gent gran.

Habitatge públic

El que encareix l'habitatge a Sabadell i, en general, a Catalunya no és la construcció, sinó el sòl. Per això és necessari que el nou habitatge sigui sobre sòl públic (municipalitzant tot el nou sòl urbà que es creï), en dret de superfície, públic o en promocions privades (que retorni a públic al cap d'uns anys).

Actualment, l'Ajuntament és el major propietari immobiliari de la ciutat que, a més, reté la majoria de sòl i edificis sense donar-hi cap ús. Més enllà, hi ha experiències suficients en matèria de grans obres públiques (Eix Macià, Parc Catalunya...) i instruments en matèria d'habitatge (a través de VIMUSA) com per impulsar grans projectes de creació de llars públiques i socials.

La ciutat de Sabadell compta amb més de 81.500 habitatges,³³ dels quals 8.022 provenen de promocions públiques municipals.³⁴ Això suposa gairebé que un de cada deu habitatges té un origen públic. Aquesta xifra supera la de Terrassa tant en proporció (no arriba al 5%) com en nombres absoluts (3.725 habitatges socials).³⁵ L'habitatge

públic representa, doncs, un tret distintiu del municipi en matèria social molt positiu.

Això no treu que Sabadell tingui un problema crònic per atendre la gent sense llar, els problemes d'emancipació dels joves i les situacions d'ocupació, que són reflex de l'enorme problema d'habitatge que té el nostre país. Els lloguers socials i l'habitatge dotacional per a col·lectius vulnerables són el camí per pal·liar el problema i mostra d'això són les múltiples ciutats europees que porten dècades potenciant aquest model d'habitatge, on les xifres superen per bastant les del nostre país. La taxa d'emancipació a Catalunya també està molt per sota de la mitjana de la UE (dotze punts per als joves entre 20 i 24 anys i onze punts per als joves entre 25 i 29 anys). Aquest grup presenta una taxa d'atur superior a la dels demés grups d'edat i el seu accés a l'habitatge és complex.

La creació d'habitatge amb promocions públiques municipals comença a Sabadell a finals dels cinquanta entre les alcaldies de Josep Maria Marcet i Antoni Llonch a través del Patronat municipal de l'habitatge.³⁶ Es crea, el 1967, la Societat d'Habitatges Municipals de Sabadell (coneguda per l'anagrama VIMUSA), convertint l'antic Patronat en una societat anònima per adequar el sistema de finançament dels seus projectes i amb una titularitat íntegra de les accions per part de l'Ajuntament.³⁷

³³ Dada recuperada d'IDESCAT el dia 6 de juliol de 2022 a: <https://www.idescat.cat/pub/?id=censph&n=8274&geo=mun%3A081878&t=201100>

³⁴ Dada recuperada de VIMUSA el dia 6 de juliol de 2022 a: <http://www.vimusa.cat/ca/about/xifres>

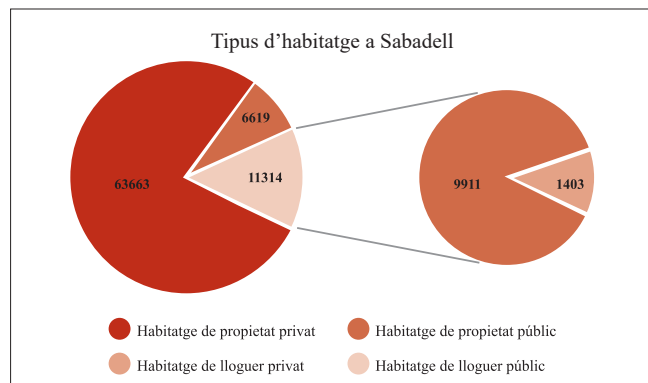
³⁵ LARROSA PADRÓ, M. (2019). *Sabadell, ciutat fletxada. Una mirada en fa-*

vor d'un nou municipalisme, p. 57-68

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Informació recuperada de VIMUSA el dia 6 de juliol de 2022 a: <http://>

Tot i el ritme històric de construcció, des del 2010, i degut a la crisi financera, s'atura la creació d'habitatge públic al municipi amb un buit de nou anys sense actuacions (el més llarg des de l'inici). Des del 2019 s'ha projectat la creació de 552 nous projectes³⁸ dels quals encara no se n'ha acabat cap, i que són insuficients per cobrir les demandes d'una ciutat en creixement com és Sabadell.

Gràfic 18. Tipus d'habitatge a Sabadell. Font: Nota 35.

També existeix un altre problema dins de l'habitatge públic del municipi, ja que la majoria és de propietat i només des del 1995 se'n va començar a crear de lloguer. Actualment hi ha 1.403 llars públiques de lloguer (12,4% del total) amb 517 més projectades (que elevarien el percentatge al 17% del total públic).³⁹ Tot i així, s'ha de tenir en compte que l'habitatge de lloguer és menys del 15% dels habitatges de Sabadell (11.314 habitatges) i que aquestes xifres queden molt lluny de poder oferir resposta a totes les persones afectades per la crisi de l'habitatge.

L'exclusió social representa el gruix de l'emergència social atesa tant pels serveis socials com per les entitats

socials de l'àmbit local, xifra que endemés ha evolucionat a pitjor des del 2015. Tot i que el sensellarisme no representa una xifra elevada de persones a Sabadell (127 el 2020), les persones afectades pateixen especialment; a més, són més vulnerables a alguns factors d'exclusió social com l'aïllament social, problemes de salut mental, drogodependència, etc. Per atendre aquesta problemàtica, Sabadell disposa d'una Taula de sensellarisme per coordinar l'acció preventiva i assistencial de les entitats de la ciutat en aquest sentit, però cal prendre mesures per solucionar la situació d'aquest col·lectiu.

Per combatre el desallotjament l'Ajuntament té un Centre d'Emergències per allotjar temporalment persones en situació de pèrdua de la llar. Un servei que s'ha anat substituint per opcions com habitacions rellogades, pensions o habitatges compartits. També existeix un parc d'habitatge d'emergència social (HES), però no un alberg municipal permanent.⁴⁰

Actualment l'alberg municipal només s'obre en situacions d'emergència com durant l'estat d'alarma o cada any per l'Operació Fred. Les dimensions del sensellarisme al municipi ja han estat detectades per Creu Roja, la qual s'encarrega d'informar de l'existència d'aquest servei (en els moments que s'habilita) als possibles usuaris en risc d'exclusió.

Durant el primer estat d'alarma l'espai habilitat al Molí de Sant Oleguer va atendre una quarantena d'usuaris en total per tal de garantir que les persones sense llar poguessin confinar-se.⁴¹ Aquest espai, cedit per l'Ajuntament i gestionat per Creu Roja, es va tancar l'estiu del 2020, però es va haver de tornar a obrir a l'hivern del mateix any per les condicions climatològiques adverses i per garantir que es pogués complir el toc de queda nocturn.⁴² Durant la seva obertura fins a

www.vimusa.cat/ca/about/historia.

³⁸ Dada recuperada de VIMUSA el dia 6 de juliol de 2022 a:

<<http://www.vimusa.cat/ca/about/xifres>> i IDESCAT <Idescat. Cens de població i habitatges. Habitatges principals. Per règim de tinença. Sabadell>. Cal notar, però, que les dades del total d'habitatges i del règim de tinença d'aquests no s'actualitza des del 2011.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Àrea Bàsica de Serveis Socials de Sabadell (2021). *Diagnòstic de tendència social 2018-2020*.

⁴¹ HERNÁNDEZ, A. (31 de març de 2021). "L'alberg temporal del Molí de Sant Oleguer acull una norantena de persones aquest hivern". *Nació Digital*.

⁴² MONFÀ, A. (30 de març de 2021). "Tanca l'alberg temporal del Molí de

la primavera del 2021 va atendre fins a 94 usuaris. Tot i que molts usuaris van utilitzar el servei durant una estada curta, una vintena el van utilitzar durant tot el període i se'ls va haver de relocalitzar quan es va tancar aquest servei.⁴³ De nou, l'hivern del 2021 es van haver d'habilitar nous espais per l'Operació Fred⁴⁴ i probablement s'hauran de continuar habilitant fins que no es doni una solució a llarg termini.

El consistori insisteix en una solució de pisos socials i habitacions de lloguer, en què l'Ajuntament es faci temporalment càrrec de les despeses mentre reben assistència de les entitats del tercer sector com Creu Roja, Càritas i Actuavallès.⁴⁵ Tot i així, al Pla Local de l'Habitatge de Sabadell 2019-2024, horitzó 2030 ja es fa referència a la necessitat d'un alberg municipal per socórrer les persones en risc d'exclusió. Actualment només existeix un espai habilitat per la Policia Municipal amb una estada màxima de tres dies i la llista d'espera per als pisos tutelats ronda les 800 persones, i no n'hi ha cap situat al centre de la ciutat. D'altra banda, els pisos socials no són aptes per a totes les persones ja que es demana com a requisit que el llogater tingui un bon estat de salut físic i mental, condició que exclou els usuaris amb necessitats especials, necessitats que es podrien satisfer amb una residència habilitada.⁴⁶

Com ja s'ha posat de manifest, l'Ajuntament és el principal tenidor de sòl al municipi. Si es fessin concessions d'aquest sòl durant un temps limitat i es trobés la manera de finançar la construcció es podrien projectar milers de petits habitatges (amb una extensió de fins a 50 m²) amb lloguers socials d'uns 350 €/mes que amortitzessin el cost de construcció en uns 20 a 25 anys. La idea és fer tants habitatges com sigui possible per alleugerir el problema i impactar sobre el mercat de lloguer.⁴⁷

Sant Oleguer". *El món*.

⁴³ Nota 41.

⁴⁴ AGÈNCIA CATALANA DE NOTÍCIES (25 de gener del 2022). "Sabadell plena la mitad del albergue destinado a personas sin hogar en la primera noche de apertura". *El Periódico*.

⁴⁵ Nota 41.

⁴⁶ AJUNTAMENT DE SABADELL (2018). *Pla Local de l'Habitatge de Sabadell 2019-2024, horitzó 2030*.

⁴⁷ Nota 26.

Enfront del problema de la dificultat de la gestió per part del consistori de milers de nous domicilis, existeix la possibilitat dels acords amb entitats per tal de gestionar aquests projectes amb fórmules de concert on els usuaris gaudirien del lloguer subvencionat per un període de concessió.

Entitats del municipi com CIPO o Creu Roja han manifestat l'impacte positiu que podria tenir en les seves activitats. Més enllà, CIPO ja ha demanat al consistori la gestió d'alguns dels habitatges públics per fer-los dotacionals i que se'n puguin beneficiar els usuaris amb menor grau de discapacitat en forma de pisos tutelats.

Integració i ajuda a la marginalitat

A dia d'avui a la ciutat de Sabadell hi ha desenes de "drapaires" que treballen en l'economia informal recollint el paper i cartró fora del servei de reciclatge municipal. Aquesta gent, normalment en situació de marginalitat i d'origen migrant, són perseguits i multats per fer aquesta tasca, ja que la seva activitat es desenvolupa paral·lelament a la dels serveis municipals de gestió de deixalles.

Molts cops aquestes persones fan un servei de recollida porta a porta del cartró a les botigues que no és remunerat. Encara, un altre problema que afronten són les grans fluctuacions dels preus de cartrons i paper, i en menor mesura de residus metàl·lics, que provoquen que els seus ja de per si petits ingressos mensuals minvin encara més.

Una possible solució seria regularitzar la situació d'aquests "drapaires", dotant-los de mitjans "oficials" com carretons de major qualitat que no els de súper. A més, se'ls podria remunerar per la seva labor de recollida botiga per botiga i cedir-los un espai perquè puguin emmagatzemar els residus quan el preu de cotització no els fa rendibles. El problema d'aquesta solució és que els propis afectats no veuen una sortida en aquest sentit. Per ells la feina de "dra-

paire” és una solució temporal mentre esperen obtenir els papers i millorar la seva situació social. A més, el consistori tampoc té cap intenció d’actuar en aquest sentit.

Es fa evident, doncs, que el principal problema és la situació legal d’aquestes persones, ja que els manquen els papers necessaris per poder treballar de manera formal. Tot i que se’ls pogués formar professionalment des de l’escola del Vapor Llonch, o des de les entitats del tercer sector, per augmentar les seves competències laborals, i encara que es trobessin empreses disposades a acollir-los (ja que inclús es podrien beneficiar de subvencions per reintegrar-los a la societat), això és impossible mentre no tinguin els papers en regla. Tot i que l’SCAI treballa en aquest sentit, la seva feina és limitada i no pot atendre els usuaris molt més enllà de l’assessorament. Això fa que la situació romangui sense solució i aquestes persones segueixin essent estigmatitzades i en una situació marginal crònica. Només es pot solucionar amb un augment de recursos cap a les entitats que atenen les seves necessitats i una simplificació dels processos que han de passar per regularitzar la seva situació. La formació professional també pot ser un element clau per reforçar les seves competències laborals que els permetin sortir de la seva situació marginal.

Molta de la població migrant prové d’altres municipis de Catalunya, i no venen directament dels seus països d’origen. La formació de les persones en situació d’irregularitat no entra dins els serveis de l’Ajuntament, però sí que hi ha entitats que s’hi dediquen. L’Ajuntament només atén les necessitats d’aquelles persones empadronades al municipi, però facilita l’accés al padró, i comparativament amb altres municipis el procés és molt senzill. No hi ha un programa d’accés habitacional directe però sí un programa d’acollida de curta duració.

Patrocini i mecenatge

El patrocini consisteix en aportacions econòmiques que les empreses i els individus fan a projectes aliens d’interès general a canvi d’alguna contrapartida, en general d’imatge.⁴⁸ També existeix l’eina del mecenatge, que permet obrir un espai a la solidaritat ciutadana, regulat mitjançant la llei de mecenatge per reconèixer el valor d’aquestes accions.⁴⁹

L’actual llei de mecenatge, vigent des del 2002, ha quedat obsoleta. Aquesta no contempla els nous models de finançament social que suposen una nova manera de relacionar-se entre entitats no lucratives i empreses de l’economia ordinària.

Actualment les fundacions administren a Catalunya més de 9.000 milions d’euros i en generen més de 5.000 milions amb les seves activitats, donant feina a més de 90.000 persones i un voluntariat de 40.000.⁵⁰ S’ha convertit, doncs, en un dels agents més importants en la col·laboració públicoprivada del nostre país. És en aquest sentit molt important el tercer sector, que mitjançant la gestió privada ofereix un servei públic.

Malauradament, Espanya està molt enrere en la quantitat en forma de donatius respecte al PIB a nivell europeu. Aquesta relació es duplica en el cas francès i es triplica en l’alemany, arribant fins a sis vegades la nostra proporció amb Itàlia. Comparant-ho amb els països anglosaxons la diferència és encara més acusada arribant a onze vegades en el cas britànic, quinze vegades amb el canadenc i fins a trenta si ens comparem amb els Estats Units. Calen mesures fiscals més favorables per desenvolupar el patrocini en forma de deduccions per donatius que fomentin el mecenatge i estenguin el micromecenatge.

⁴⁸ CLOTAS, P. (2003). “Técnicas de patrocinio y de captación de recursos externos”. *Técnicas y recursos para la gestión cultural*. Universidad de Barcelona Virtual.

⁴⁹ BIETO, E. (27 d’octubre de 2022). “Quan la política frena el mecenatge”. *Diari Ara*.

⁵⁰ FÁBREGAS VIDAL, P. (29 de gener de 2022). “A qué esperamos para dar un impulso a la filantropía”. *Cinco Días*.

És important la manera com es fiscalitza el mecenatge, així ho reflecteix l'augment substancial de donatius a causes socials per part de les persones físiques produïda després de la darrera reforma fiscal del mecenatge, l'any 2014, que passa de 975 milions d'euros el 2015 a 1.350 milions el 2016. També hi ha hagut un augment considerable del nombre de donants, que el 2019 arribava als 3,8 milions. El problema és que l'Administració veu els incentius al mecenatge com un cost, en comptes de com un mecanisme alternatiu de finançament als projectes socials d'interès general. Sembla que s'estan prenent algunes mesures cap al foment del mecenatge, com una proposició de llei al Congrés dels Diputats, però els terminis són lents i cal equiparar la nostra legislació sobre la filantropia a la d'altres estats europeus, molt més avançats en aquest camp.⁵¹

⁵¹ Ibidem.

En la nova llei que es tramita sobre patrocini es preveu que el percentatge de reducció fiscal passi del 75% al 90% en donacions inferiors a 150 euros, i del 30% al 50% per a les que sobrepassin els 150 euros. Per a les persones jurídiques, la deducció passaria del 35% al 50% (i en tots dos casos, si en els dos anys anteriors hi ha hagut donacions, el percentatge de deducció augmentaria fins a cinc punts). Això implica que una persona que aportava 100 € li costaven realment 25 i que ara li'n costarien 10. Per damunt dels 150 € li costaven 105 € de cada 150 € i passarien a costar-li 75 €. En el primer cas, amb un cost idèntic, els ciutadans patrocinadors podrien multiplicar per 2,5 vegades les seves aportacions a idèntic cost personal i de 150 € en endavant per 1,4 vegades, un 40% més. En empreses, el salt seria d'1,3 vegades més. Aquest panorama permetria incrementar significativament les aportacions més reduïdes, les personals i, en menor mesura, però de l'ordre del 30% més, per a les empreses.

CONCLUSIONS

1. L'Acció Social a Sabadell, per magnitud assistencial, econòmica i social, una prioritat indefugible.

Hi ha dos grans actors en relació amb el treball social a Sabadell. Per una banda, les entitats socials i, per l'altra, l'Ajuntament. Només les sis entitats més grans del municipi juntament amb la regidoria de l'Ajuntament tenen un pes conjunt de més de 39 milions d'euros i donen feina a més de 600 treballadors. A això cal afegir la feina que fan les més de 1.700 persones voluntàries de què disposa el conjunt de les entitats del tercer sector, un gran exemple de coresponsabilització per part de la ciutadania sobre les problemàtiques socials de la ciutat.

2. El tercer sector social, un gran desconegut per a la ciutadania.

Una observació en què coincideixen diverses entitats és l'escassa difusió per part de l'Ajuntament de les activitats i els serveis que Vàlua i el tercer sector ofereixen. Com ja s'ha apuntat a l'informe, la falta de visibilitat pot ser un impediment als usuaris que requereixen aquests serveis. També és la causa d'un cert desconeixement per part de la ciutadania i les empreses de la dimensió i importància d'aquest sector. Una bona promoció contribuiria a la conscienciació de la ciutadania respecte a les emergències socials i a la feina del tercer sector.

3. L'Acció Social: una qüestió de cogovernança i de coresponsabilitat per fer-la més forta.

La unitat d'acció és necessària, entre altres coses, per a l'establiment de sinergies entre entitats del tercer sector i l'Administració. Hi ha dues dinàmiques de treball que són diferents i cadascuna és potent en uns aspectes i limitada en d'altres; reconeixent aquest límit, cal repartir la feina de la manera més eficient.

Des d'algunes entitats s'addueix que mentre l'Ajuntament es recolza en el tercer sector, al qual delega serveis d'Acció Social, per contra no se les té prou en compte quan es tracta d'ordenar el panorama en el seu conjunt, ni d'explicar la distribució dels recursos econòmics previstos en els pressupostos per a l'Acció Social. D'aquí la importància de potenciar Vàlua com a plataforma suma d'entitats i incorporar-hi totes les entitats socials per crear una taula municipal del tercer sector a partir de la qual, juntament amb el Consell d'Acció Social, articular la cogovernança i coresponsabilitat entre entitats i Ajuntament, establint uns objectius assolibles amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. En aquest esquema de cooperació, però, també és necessari coresponsabilitzar l'economia ordinària dels problemes socials.

4. L'ampliació del parc d'habitatge social disponible, una necessitat ineludible.

La conclusió final de moltes anàlisis sobre el fet social a Sabadell posa en relleu que l'habitatge opera com un fet essencial i determinant de la problemàtica social. És l'habitatge allò que accentua la problemàtica social i aquest fet demanda una potent mirada sobre ell.

Tot i que Sabadell és capdavantera en matèria d'habitatge públic, hi ha una necessitat de creació de noves llars per adaptar-se als nivells de creixement de la ciutat i les necessitats socials en habitatge, així com resoldre la crisi derivada del sensellarisme. La cessió d'espais municipals també és essencial per a moltes entitats del tercer sector a l'hora de poder oferir els seus serveis. Una de les polítiques més fàcils d'implementar per part de l'Ajuntament en suport del camp social hauria de passar per una política de sòl (i/o edificis) eficaç. Cal fomentar la creació d'habitatge i equipaments a través de polítiques concertades on la cessió de sòl públic és la clau per a la sostenibilitat de noves promocions d'habitatge social i d'espais assistencials per al tercer sector.

5. Incentivar l'adopció de mesures que contribueixin a flexibilitzar i agilitzar tràmits i gestions quant a la relació entre les entitats socials i l'Administració.

S'hauria de flexibilitzar el marc administratiu amb mesures que agilitzin els tràmits en favor de l'eficiència. La debilitat de la majoria de les subvencions porten a una feina descompensada entre allò que es rep i la tramitació que requereix. D'altra banda, s'hauria d'anar amb compte amb la digitalització/tramitació excessiva que es produeix a l'hora de demanar algunes ajudes municipals que causen perjudicis per l'anomenada "bretxa digital". Algunes entitats han de destinar part dels seus recursos i personal a ajudar els usuaris i les seves famílies per demanar aquestes ajudes, una feina que sens dubte hauria d'assumir l'Administració facilitant els tràmits per tal que tothom tingui les mateixes possibilitats d'accedir a les ajudes.

6. Cal posar al dia els convenis que regeixen per al tercer sector amb la finalitat de poder pagar uns salaris justos i competitius als treballadors del sector.

Les entitats lluiten per una major estabilitat i qualitat dels seus equips de professionals, que són la seva principal eina. Des de les retallades del 2011 no s'han modificat els concerts amb les entitats assistencials ni tan sols per apujar els sous segons l'augment de l'IPC, cosa que provoca una fuga de treballadors cap a sectors més ben remunerats. El tercer sector funciona gràcies a l'esforç i la dedicació d'un conjunt de persones, moltes d'elles voluntàries, que després no es tenen en compte en els processos de contractació pública, enfocats principalment a criteris econòmics. És essencial una contractació pública socialment responsable que reforci l'economia social.

7. Cal apostar per models de finançament que dotin d'estabilitat econòmica els ingressos de les entitats socials i que millorin les condicions laborals dels equips professionals.

El pressupost municipal i les aportacions d'altres administracions dedicades a matèria social haurien d'anar més enllà del model subsidiari (subvencions) i optar per concerts i altres models que reportin contraprestacions pels diners rebuts. També cal promoure l'acció concertada amb el món privat (cooperatives i agents sense ànim de lucre), on hi hagi una estabilitat econòmica per a les entitats, però també una rendició de comptes cap als ens públics que assegurin el bon ús dels recursos i permetin establir objectius comuns per resoldre les diferents necessitats socials del municipi.

Tot i així, també hi ha espai per augmentar les subvencions a Sabadell (no només en Acció Social), que estan molt per darrere de municipis amb un pressupost i dimensions similars, com Terrassa, on un 1,07% del pressupost es dedica a subvencions enfront del 0,66% de la nostra ciutat.

8. Millorar les polítiques de patrocini com a forma de finançament complementaria l'augment de recursos públics.

No tot és Administració, ni organització social, ja que la figura del patrocini permet involucrar les persones individuals i les empreses en les tasques socials i aquest fet, molt residual al nostre Estat, és molt present a les societats avançades. Totes les entitats socials de la ciutat es podrien beneficiar de la nova legislació i seria possible fer una tasca de divulgació pedagògica del tema, la qual partiria d'incrementar la base social extensa que aporta personalment, però també les aportacions singulars, segurament més significatives, de les empreses o entitats jurídiques. És obvi que encara estem lluny dels esquemes de desgravació fiscal dels països més avançats en aquesta matèria, però aquest seria, si tot s'aprova, un pas amb el qual caldrà

comptar. Algunes entitats locals destaquen en aquest tipus de finançament com és el cas de Creu Roja i Càritas.

9. La integració de persones d'origen migrant que viuen de l'economia informal al no disposar d'alternatives legals de feina, un repte a assolir.

A diari contemplem com un gruix de població d'origen migrant, extracomunitària, sense papers i amb greus dificultats d'allotjament, malviu de la recollida de paper i metalls en un règim sense cap dret social. En general, el problema és la falta de documents que els impedeix treballar de manera legal. A part de facilitar-los els papers, també serien importants els programes de formació i inserció laborals i la urgent reforma de l'actual Llei d'Estrangeria.

En síntesi

El panorama i el projecte explicats al llarg d'aquest estudi planteja una Acció Social més forta i decisiva, feta des del compromís de les entitats socials amb l'Ajuntament i altres administracions. Entenem que cal superar l'aïllament i la feina de cada entitat i administració particular per separat i substituir-los per una visió concertada i compartida de major solidesa. Hem constatat que l'Acció Social a la ciutat aplega un conjunt molt gran de recursos, personals i àdhuc econòmics, a despit que les noves necessitats socials exigeixen una integració major de les accions en favor d'una suma més gran, la qual no redueix el paper de cada agent sinó que li atorga major sentit i possibilitats.

Sabadell, setembre del 2023

